

Biyomedikal Dergilere Gönderilen Makalelerde Bulunması Gerekli Standartlar: Biyomedikal Yayınların Yazımı ve Değerlendirilmesi*

*Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals:
Writing and Editing for Biomedical Publication*

Uluslararası Tıp Dergileri Editörleri Kurulu

I. Amaç Bildirgesi

- A. Standartlar Hakkında
- B. Standartlar'ın Potansiyel Kullanıcıları
- C. Standartlar Nasıl Kullanılmalı?

II. Araştırmanın Oluşturulmasında ve Bildirilmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Etik Kurallar

- A. Yazarlık ve Katkıda Bulunma
 1. Makaleden Birincil Sorumlu Yazarlar
 2. Teşekkür Bölümünde Belirtilen Katılımcılar
 - B. Editörlük
 1. Editörün Görevi
 2. Editör Bağımsızlığı
 - C. Hakem (danışman) Değerlendirmesi
 - D. Çıkar Çatışmaları
 1. Yazarların Kişisel Yükümlülükleri ile İlişkili Potansiyel Çıkar Çatışmaları
 2. Proje Desteği ile İlişkili Potansiyel Çıkar Çatışmaları
 3. Editörlerin, Dergi Çalışanlarının veya Hakemlerin (danışman) Yükümlülükleri ile İlişkili Potansiyel Çıkar Çatışmaları
 - E. Mahremiyet ve Gizlilik
 1. Hastalar ve Çalışmaya Katılanlar
 2. Yazarlar ve Hakemler (danışman / değerlendirici)
 - F. Araştırmada İnsan Deneklerin ve Hayvanların Korunması
- #### **III. Biyomedikal Dergilerde Basılan Yazılar ile İlişkili Yayınlanma ve Editörlük Konuları**
- A. Olumsuz Çalışmaları Yayınlanma Zorunluluğu
 - B. Düzeltmeler, Geri Çekmeler ve “Kaygı İfadeleri”
 - C. Telif Hakkı
 - D. Çakışan Yayınlar
 1. Çift Yayın Gönderme

2. Fazla Sayıda Yayın
3. Kabul Edilebilir İkincil Yayın
4. Aynı Çalışmayı Esas Alan Makaleler Arasındaki Rekabet
 - a. Analiz ve Yorum Farklılıkları
 - b. Bildirilen Yöntem veya Sonuçlardaki Farklılıklar
5. Aynı Veri Tabanını Kullanan Makaleler Arasındaki Rekabet
- E. İletişim
- F. Ekler, Özel Konu Sayıları ve Özel Seriler
- G. Elektronik Yayın
- H. İlanlar
- I. Medikal Dergiler ve Genel Anlamda Medya
- J. Klinik Deneyleri Kaydetme Zorunluluğu

IV. Makale Hazırlanması ve Sunulması

- A. Biyomedikal Bir Dergiye Sunulacak Makalenin Hazırlanması
 1.
 - a. Genel Prensipler
 - b. Özel Çalışma Planları İçin Yazım Kuralları
 2. Başlık Sayfası
 3. Çıkar Çatışması Beyanı Sayfası
 4. Öz/Özet ve Anahtar Sözcükler
 5. Giriş
 6. Yöntemler
 - a. Katılımcıların Seçimi ve Tanımlanması
 - b. Teknik Bilgiler
 - c. İstatistikler
 7. Sonuçlar
 8. Tartışma
 9. Kaynaklar
 - a. Kaynaklarla İlgili Genel Kurallar
 - b. Kaynak Tipi ve Biçimi

* Ekim 2008'de güncellenmiştir; Çevirenler: Dr. Gökçe ŞİMŞEK, Dr. Sibel ALİCURA, Dr. Orhan YILMAZ (S.B. Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi, KBBKliniği, Ankara.)

(Bu metin, ICMJE'nin yayımladığı 'Biyomedikal Dergilere Gönderilen Makalelerde Bulunması Gerekli Standartlar'ın Türkçe çevirisidir. ICMJE, bu çevirinin içeriğini ne de desteklemektedir. ICMJE periyodik olarak Standartlar'ı güncellediği için, Ekim 2008 tarihinde hazırlanan bu çeviri www.ICMJE.org adresinde yayımlanan şu anki resmi sürümü gerçek anlamda temsil etmeyebilir. "Biyomedikal Dergilere Gönderilen Makalelerde Bulunması Gerekli Standartlar"ın resmi sürümü www.ICMJE.org adresindedir.)

Bu yazı metni www.tubitak.org.tr adresinden alınmıştır.

10. Tablolar
 11. Resimler (Şekiller)
 12. Resim (Şekil) Altyazıları
 13. Ölçü Birimleri
 14. Kısaltmalar ve Semboller
- B. Makalenin Dergiye Gönderilmesi

V. Kaynaklar

- A. Bu Belgede Kullanılan Basılı Kaynaklar
- B. Biyomedikal Dergilerle İlişkili Diğer Bilgi Kaynakları

VI. Uluslararası Tıp Dergileri Editörleri Kurulu Hakkında

VII. “Standartlar”ın Yazarları

VIII. Standartların Kullanımı, Dağıtımı ve Çevirisi

IX. Sorular

I. Amaç Bildirgesi

I. A. Standartlar Hakkında

Genel medikal dergilerin editörlerinden oluşan küçük bir grup 1978’de Vancouver, Kanada’da, dergilerine gönderilen makalelerin biçimi için rehber oluşturmak amacıyla bir araya geldiler. Grup, Vancouver Grubu olarak tanınmaya başlandı. ABD Ulusal Tıp Kütüphanesi (U.S. National Library of Medicine-NLM) tarafından oluşturulmuş bibliyografik kaynaklara ilişkin biçimleri de içeren standartlar (Uniform Requirements), ilk kez 1979’da yayınlandı. Vancouver Grubu genişledi ve yıllık olarak toplanan Uluslararası Tıp Dergileri Editörleri Kurulu (International Committee of Medical Journal Editors-ICMJE) halini aldı. ICMJE, zamanla biyomedikal dergilerde yayım ile ilişkili etik kuralları da içerecek şekilde kapsamını genişletti.

ICJME, “Biyomedikal Dergilere Gönderilen Makalelerde Bulunması Gerekli Standartlar”ın (Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals) birçok baskısını gerçekleştirdi. Yıllar ilerledikçe makale hazırlamanın ötesinde, yayım politikası ile ilgili “diğer durumlar”ın (Separate Statements) oluşması ile sonuçlanan bazı noktalar ortaya çıktı. Standartlar, bütün bir belge olarak 1997’de gözden geçirildi; bölümleri Mayıs 1999 ve Mayıs 2000’de güncel hale getirildi. Mayıs 2001’de potansiyel çıkar çatışmaları ile ilgili bölümler gözden geçirildi. Kurul, 2003’te tüm belgeyi tekrar gözden geçirdi ve yeniden düzenledi; “diğer durumlar”ı metnin içine dahil etti. Kurul, bu son gözden geçirmeyi 2008’de hazırladı.

“Biyomedikal Dergilere Gönderilen Makalelerde Bulunması Gerekli Standartlar”ın tamamı, eğitim amacıyla, kâr amaçlı olmadan, telif hakkı aranmaksızın çoğaltılabilir; kurul bu yayının yaygınlaştırılmasını desteklemektedir.

“Standartlar”ı kullanmayı kabul eden dergilerden, koşullarının “Standartlar” ile uyumlu olduğunu “Yazarlara Bilgiler” kısmında belirtmeleri ve bu yayımı da kaynak olarak göstermeleri istenmektedir. “Standartlar”a uyan bir yayın organı olarak www.ICMJE.org sitesinde yer almak isteyen dergiler ICMJE sekreteryasına başvurmalıdır.

ICMJE genel tıp dergilerini kapsayan küçük bir çalışma grubudur, herkese açık üyeliği olan bir kuruluş değildir. ICMJE, bazen bir dergi veya kuruluşun yeni bir bakış açısı ortaya koyabileceğini düşündüğü zaman yeni bir üye veya konuk davet eder. Biyomedikal yayım işindeki editörlere veya diğer kişilere yönelik açık üyeli kuruluşlar arasında Dünya Tıp Editörleri Birliği (World Association of Medical Editors) www.WAME.org ve Bilim Editörleri Konseyi (Council of Science Editors) www.councilofscienceeditors.org yer alır.

I. B. Standartlar’ın Potansiyel Kullanıcıları

ICMJE, Standartlar’ı başlıca, yazar ve editörlere doğru, açık ve kolayca ulaşılabilir ortak biyomedikal çalışma raporları hazırlama ve dağıtım işlerinde yardımcı olmak amacıyla oluşturmuştur. İlk bölümleri biyomedikal dergilerde makalelerin değerlendirilmesi, düzeltilmesi ve yayınlanması ile ilgili etik kuralları ve editör ile yazarlar arasındaki ilişkileri, “deneyimli hakemi” (danışmanı) ve medyayı anlatmaktadır. Sonraki bölümler makalelerin hazırlanması ve sunumundaki daha teknik konulara değinmektedir. ICMJE, belgenin hem yazarların hem de editörlerin ilgileri ile doğrudan ilişkili olduğuna inanmaktadır.

Standartlar, makaleye katkıda bulunan / ortak olan birçok kişiye -hakemler (danışman), editörler, hastalar ve aileleri ve genel olarak okuyuculara- biyomedikal yazarlık ve editörlük işinin iç yüzünü görme olanağı sağlayabilir.

I. C. Standartlar Nasıl Kullanılmalı?

Standartlar, araştırmanın oluşturulması ve bildirilmesindeki etik kuralları belirtir; yayım ve yazımda özellik taşıyan unsurlarla ilgili öneriler verir. Bu öneriler, “kanıta dayalı” olmaya çalışan yöntemli, planlı araştırma sonuçlarından çok, belirli bir sayıda editör ve yazarın uzun yıllar içinde edindiği ortak deneyimlere dayanır. Mümkün olduğu yerlerde öneriler, onları doğrulayan gerekçeler ile birlikte verilmiştir; bu şekilde, standartlar tam anlamıyla eğitsel amaçlı hizmet vermektedir.

Yazarlar bu belgedeki önerilere uymanın yararlarını görecektir, çünkü açıklamalarda da belirtildiği gibi, böyle yapmak herhangi bir dergiye gönderilen makalenin kalitesini ve anlaşılabilirliğini geliştirdiği gibi, makalenin yayımlanacak hale daha kolay gelmesini sağlayacaktır. Aynı zamanda her derginin, sadece kendi amaçlarına uyan yayım koşulları da vardır. Dolayısıyla

la, yazarların makaleleri için seçtikleri dergide yayınlanan dergiye özgü “Yazarlara Bilgiler” kısmına aşına olmaları -örneğin, dergiye uygun başlıklar, gönderilebilecek yayın tipleri (örneğin, orijinal makale, derleme veya olgu sunumları)- ve bu açıklamalara uymaları gerekir.

II. Araştırmanın Oluşturulmasında ve Bildirilmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Etik Kurallar

II. A Yazarlık ve Katkıda Bulunma

II. A.1. Makaleden birincil sorumlu yazarlar

“Yazar”, genellikle, yayımlanmış bir çalışmaya bağımsız entelektüel katkı sağlayan kişi olarak kabul edilir; biyomedikal yazarlığın önemli akademik, sosyal ve finansal etkileri varlığını sürdürmektedir.^[1] Geçmişte, çalışmalara katılımlar -yazarlar ve teşekkürde sıralananlar- hakkında nadiren okuyuculara bilgi verilir.^[2] Şu anda bazı dergiler, en azından orijinal araştırma makaleleri için, her katılımcının sunulan çalışmada katılımını belirten bilgileri istemekte ve yayımlamaktadır. Editörlerin bir bütün olarak işin entegrasyonundan kimin sorumlu olduğunu tanımlayan politikaların yanı sıra, katkıda bulunma ile ilgili politikalar geliştirmeleri ve uygulamaları kuvvetle özendirilmektedir.

Katkıda bulunma ve garantörlük politikaları katılımlarla ilgili belirsizliği açıkça ortadan kaldırırken, yazarlığı belirleyen katılımın niceliği ve niteliği hakkındaki soruyu çözümsüz bırakmaktadır. ICMJE, yazarlık için aşağıdaki ölçütleri önermektedir; bu ölçütler yazarları, diğer katılımcılardan ayırt eden dergiler için uygundur.

- 1) Kavram ve tasarıma veya verilerin toplanmasına veya verilerin işlenmesi ve yorumunda dikkate değer katılım, 2) Makale taslağının oluşturulması veya makalenin önemli kavramsal içeriğinin düzeltilmesi ve 3) Basılacak olan son sürümün onaylanması ile yazarlığa hak kazanılmış olmalıdır. Yazarlar 1, 2 ve 3'teki koşulları karşılamalıdır.

- Çalışmayı, geniş ve çok merkezli bir grup meydana getirmişse, bu grup makalenin doğrudan sorumluluğunu alan kişileri belirlemelidir.^[3] Bu kişiler, yukarıda tanımlanan yazarlık ölçütlerinin tamamını yerine getirmelidir; editörler bu kişilerden dergiye özgü yazar ve çıkar çatışması beyan formunu (conflict of interest disclosure form) doldurmalarını isteyecektir. Bir yazar grubu makalesini sunarken, iletişimi yürüten (corresponding) yazar belirlenmiş olan yazar sıralamasını (preferred citation) açıkça belirtmeli; grup isminin yanı sıra her yazarı tanımlamalıdır. Dergiler genellikle grubun diğer üyelerini teşekkürlerde sıralar. Ulusal Tıp Kütüphanesi (National Library of Medicine=NLM) grup isimlerini ve gruptaki her bireyin ismini dizinler, ayrıca teşekkür bölümünde belirtilen katılımcıların ismini de sıralar. Grup, makaleden doğrudan doğruya sorumlu olarak tanımlanır.

- Fon alma, veri toplama veya araştırma grubunun üst denetçiliğini (süpervizörlüğünü) yapmak, yazarlık niteliğini kazanmak için tek başına yeterli değildir.

- Yazar olarak belirtilen herkes, yazarlık niteliğinde olmalıdır; bu nitelikte olanlar sırayla bildirilmelidir.

- Her yazar, içeriğin makul bir kısmının toplumsal sorumluluğunu alabilecek ölçüde işe yeterince katılmış olmalıdır.

Bazı dergiler, artık başlangıçtan makalenin yayınına kadar “garantörler” olarak adlandırılan bir veya daha fazla yazarın, işin bütünlüğünün uyumundan sorumlu olan kişiler olarak belirtilmesini ayrıca istemekte ve bu bilgileri yayımlamaktadırlar.

Giderek artan bir şekilde çok merkezli çalışma yazarlığı grupları oluşmaktadır. Grubun yazar olarak nitelenen tüm üyeleri yukarıda belirtilen yazarlıkla ilgili bütün ölçütleri yerine getirmelidir.

Yazar grubu makaleyi basılmak üzere göndermeden önce katkıda bulunanları ve yazarları belirlemelidir. Makaleden sorumlu yazar ya da yazının garantörü makalenin yazarlarını ve bu yazarların sırasını açıklayabilmeye hazırlıklı olmalıdır. Katkıda bulunanlar ve yazar olanlar kararının verilmesi ya da yazarlar arası çıkar çatışmaları konusu editörün görevi değildir.

II. A.2. Teşekkür Bölümünde Belirtilen Katılımcılar

Yazarlık için gerekli ölçütleri yerine getiremeyen tüm katılımcılar, “teşekkürler” (acknowledgements) bölümünde belirtilmelidir. Teşekkür edilebilecek olanlara örnek olarak sadece teknik yardımda bulunanlar, yazımda yardım edenler veya sadece genel destek sağlayan bölüm şefleri sayılabilir. Editörler yazarlardan yazım yardımı alıp almadıklarını ve bu yardım için ödenen karşılığı tanımlamalarını istemelidir. Ayrıca finans ve materyal desteği için teşekkür edilebilir.

Çalışma materyalini sağlayan ancak katılımları yazarlıkla uyumlu olmayan kişiler “klinik araştırmacılar” veya “katılan araştırmacılar” gibi başlıklar altında toplanabilir ve görev veya katılımları, örneğin, “bilimsel danışman”, “çalışma planını gözden geçirdi”, “veri topladı” veya “çalışılan hastaları sağladı ve tedavi etti” şeklinde tanımlanabilir. Okuyucular, onların da katkıda bulunduğu veri ve sonuçlardan anlam çıkarabilecekleri için, teşekkür edilecek kişiler yazılı onay vermek zorundadırlar.

II. B. Editörlük

II. B. 1. Editörün Görevi

Bir derginin editörü o derginin tüm içeriğinden sorumlu olan kişidir. Medikal dergi sahipleri ve editörleri, derginin belirlenen amaçları ve maliyetlerine bağımlı olarak oluşturulan ortak bir çabayı -güvenilir ve okunur bir

dergi yayımlamak- paylaşır. Buna karşılık dergi sahiplerinin ve editörlerin işlevleri farklıdır. Dergi sahiplerinin, editörleri işe alma ve işten çıkarma yetkileri; ayrıca -editörlerin de mümkün olduğunca çok katılmaları gereken- işle ilgili önemli kararları da alma yetkileri vardır. Editörler derginin yayımsal içeriğini belirlemede tam yetkili olmalıdır. Bu editör bağımsızlığı kavramı, editörler tarafından kararlılıkla ve hatta pozisyonlarını tehlikeye atma pahasına korunmalıdır. Uygulamada bu bağımsızlığı güvence altına almak için, editör sadece yetkili yöneticilere değil, dergi sahiplerine doğrudan ulaşabilme olanağına sahip olmalıdır.

Medikal dergi editörlerinin, genel anlaşma kavramlarını ve uyuşmazlıkların çözüm mekanizmalarını tanımlamasına ek olarak, kendi haklarını ve görevlerini açıkça belirleyen bir sözleşmeleri olmalıdır.

Yayın politikasının belirlenmesinde ve sürdürülmesinde editöre yardımcı olabilecek bağımsız bir yayın danışma kurulu yararlı olabilir.

II. B. 2. Editör Bağımsızlığı

ICMJE Dünya Medikal Editörler Birliği'nin (World Association of Medical Editors) editör bağımsızlığı tanımını benimser. Bu tanıma göre, editör bağımsızlığı veya özgürlüğü kavramı, sorumlu editörün derginin yayın içeriği ve yayımlanma zamanı üzerinde tam yetkili olması gerektiği anlamını vurgular. Dergi sahipleri, makalelerin seçiminde veya yayımında doğrudan veya kararları etkileyebilecek ortam oluşturmak yoluyla değerlendirme işlevine müdahale etmemelidir. Editörler, kararlarını derginin ticari başarısını düşünerek değil, çalışmanın doğruluğunu ve dergi okuyucuları açısından önemini dikkate alarak vermelidir. Editörler cezalandırılma korkusu duymaksızın tıbbın tüm yönleri hakkında kritik olan ancak sorumluluk içeren görüşlerini -bu görüşler yayımcı firmanın amaçlarına uygun düşmese bile- açıklamakta özgür olmalıdır. Editörler ve editör örgütleri, editör bağımsızlığı kavramını destekleme ve bu bağımsızlığa karşı gerçekleştirilen ciddi tecavüzleri uluslararası tıbbi, akademik ve meslek dışı toplulukların dikkatine sunma yükümlülüğüne sahiptir.

II. C. Hakem (Danışman) Değerlendirmesi (Peer-review)

Önyargısız, bağımsız, eleştirel değerlendirme, bilimsel süreç dahil olmak üzere, tüm bilimsel çalışmaların doğal bir parçasıdır. Hakem (danışman) değerlendirmesi, dergilere gönderilen makalelerin yayın kurulunda yer almayan uzmanlar tarafından eleştirel olarak değerlendirilmesidir. Dolayısıyla, hakem (danışman) değerlendirmesi bilimsel sürecin önemli bir uzantısı olarak kabul edilebilir. Gerçek değeri üzerinde çok fazla çalışılmamış ve büyük oranda tartışmalı olsa da,^[4] hakem (danışman) değerlendirmesi, editörlerin dergilerine uygun makaleyi seçmelerine; yazar ve editörlerin anlatım kalitesini geliştirme çabalarına yardımcı olur. Hakemli der-

gi, yayımladığı araştırma makalelerinin çoğunu gözden geçirme amacıyla dışarı gönderen dergidir. Değerlendirilmek üzere gönderilen makalelerin sayısı ve türü, değerlendiricilerin sayısı, değerlendirme yöntemleri, değerlendiricilerin fikirlerinin uygulamaya koyulması değişkenlik gösterebilir. Şeffaflık politikasının gereği olarak, her dergi "Yazarlara Bilgiler" kısmında okuyucularına ve yazarlarına bu konuya ilişkin prensiplerini açıklamalıdır.

II. D. Çıkar Çatışmaları

Hakem (danışman) değerlendirmesi işlemine duyulan güven (public trust) ve yayımlanan makalelerin güvenilirliği, kısmen yazım işlemi, hakem (danışman) değerlendirmesi ve editörün karar vermesi aşamalarında çıkar çatışmalarının ne kadar iyi ele alındığına bağlıdır. Çıkar çatışması, bir yazar (veya yazarın kurumu), hakem (danışman) veya editörün hareketlerini önyargılı olarak etkileyebilecek finansal veya kişisel ilişkileri (bu ilişkiler ayrıca iki yönlü sorumluluk, çakışan/iki yönlü çıkar ilişkisi veya çakışan bağlantı olarak da bilinir) bulunduğu ortaya çıkar. Bu ilişkiler, kararları göz ardı edilebilecek derecede az etkileyebilecek olandan, daha çok etkileyebilme potansiyelinde olana kadar değişkenlik gösterebilir; bütün ilişkilerin hepsi gerçek bir çıkar çatışmasına yol açmaz. Öte yandan kişi, ilişkisinin bilimsel kararı üzerindeki etkisini kabul etse de etmese de, çıkar çatışması eğilimi ortaya çıkabilir. Finansal bağlantılar (istihdam, danışmanlıklar, finansal hisse sahipliği, onursallık [honoraria], ücretli uzman tanıklığı), belirlenmesi en kolay olan, derginin, yazarın ve bilimsel çalışmanın bizzat kendisinin güvenilirliğini sarsması en olası çıkar çatışmalarını oluşturmaktadır. Buna karşılık, kişisel ilişkiler, akademik rekabet veya entelektüel tutkular gibi başka nedenlerle de çatışmalar ortaya çıkabilir.

Hakemlik (danışman) ve yayın işlevlerinde görev alan katılımcılar, potansiyel bir çıkar çatışmasını temsil ettiği düşünülebilecek olan tüm ilişkilerini açıklamak zorundadırlar. Bu ilişkilerin açıklanması, ayrıca editöre mektup (editorial) ve derleme (review) makaleleri açısından da önemlidir; çünkü bu tip yayınlarda önyargının saptanması orijinal araştırma makalelerine göre daha zor olabilir. Editörler, çıkar çatışması ve finansal çıkar beyanlarındaki bilgileri yayın kararlarına dayanak olarak kullanabilirler. Editörler, eğer makalenin değerlendirilmesinde önemli olduğuna inanıyorlarsa bu bilgileri yayımlamalıdır.

II. D. 1. Yazarların Kişisel Yükümlülükleri ile İlişkili Potansiyel Çıkar Çatışmaları

Yazarlar bir yayın, makale veya mektup gönderdiklerinde çalışmaları hakkında önyargı oluşturabilecek tüm finansal ve kişisel ilişkileri açıklamakla yükümlüdür. Belirsizliği önlemek için, yazarlar çıkar çatışması potansiyeli bulunup bulunmadığını açıkça belirtmelidir. Yazarlar, makalede başlık sayfasından sonra gelen ve konuyla ilgili ek detayları veren çıkar çatışması beyanı sayfa-

sında ve gerekirse makaleyle birlikte gönderilen üst yazıda (cover letter) da bunu yapmalıdır. (Bakınız Bölüm IV. A. 3 Çıkar Çatışması Beyanı Sayfası)

Yazarlar yazım yardımında bulunan kişileri tanımlamalı ve bu yardım için sağlanan fonun kaynağını açıklamalıdır.

Araştırmacılar, çalışmanın katılımcılarına olası çatışmaları açıklamalı ve bunu makalelerinde belirtmelidir.

Editörlerin, ayrıca, yazarlar tarafından açıklanan olası çatışmaları ne zaman yayımlayacaklarına karar vermeleri gerekir. Eğer şüphe varsa, derginin lehinde hareket etmek en iyisidir.

II. D. 2. Proje Desteği ile İlişkili Potansiyel Çıkar Çatışmaları

Çalışmalar giderek artan bir şekilde ticari firmalardan, özel vakıflardan ve devletten ödenek almaktadır. Bu durum, araştırma hakkında önyargı oluşturma olasılığı yaratabilir ve daha da önemlisi araştırmaya karşı duyulan güveni sarsabilir.

Bilim adamlarının yayımlanmak üzere güvenilir araştırma sonuçları verme yükümlülükleri vardır. Dahası, kişiler yaptıkları işten doğrudan sorumlu olduklarından araştırmacılar, verilere ulaşmalarını ve bağımsız olarak değerlendirme yapmalarını, makale hazırlamalarını ve yayımlamalarını engelleyen anlaşmalara girmemelidir. Yazarlar, eğer varsa çalışmanın sponsorlarının -verilerin toplanmasında, değerlendirilmesinde ve yorumlanmasında, makalenin yazımında ve yayın için sunulması kararındaki rollerini anlatmalıdır. Eğer destekleyici kaynağın bu tip bir katılımı söz konusu değilse, bu durum yazarlar tarafından belirtilmelidir. Sponsorların araştırmaya doğrudan katılması ile potansiyel olarak ortaya çıkan önyargılar, diğer yönetsel önyargılarla benzerlik gösterir. Bu yüzden bazı dergiler, sponsorların katılımı ile ilgili olarak yöntemler bölümünde bilgi vermeyi tercih ederler.

Editörler, sonuç olarak marka tanıtma veya kâr amacı güden bir kuruluş tarafından desteklenen bir çalışmanın yazarlarından, “Bu çalışmada tüm verilere tam olarak ulaştım; verilerin bütünleştirilmesinin ve analizindeki doğruluğun tüm sorumluluğunu üstleniyorum” şeklinde bir ifadeyi imzalamalarını isteyebilir. Editörlerin özgün proje çalışmaları ile ilişkili protokol ve/veya sözleşme kopyalarını, bu çalışmaları yayıma kabul etmeden önce incelemeleri özendirilmelidir. Eğer sponsor, yazarın yayın hakkı üzerinde hak iddia ediyorsa, editörler makaleyi dikkate almamayı düşünebilir.

II. D. 3. Editörlerin, Dergi Çalışanlarının veya Hakemlerin (Danışman) Yükümlülükleri ile İlişkili Potansiyel Çıkar Çatışmaları

Editörler, belirgin olarak olası çıkar çatışması bulunan hakemleri (danışman), örneğin yazarlardan herhangi bi-

riyle aynı bölüm veya kurumda çalışanları seçmekten kaçınılmalıdır. Yazarlar çoğunlukla olası çıkar çatışması -genellikle profesyonel anlamda- nedeniyle makaleyi değerlendirmesi istenmeyecek kişilerin isimlerini editörlere verirler.

Yazarlardan, mümkün olduğu zaman, bu kaygılarını açıklamaları ve ispatlamaları istenmelidir; bu bilgiler, editörlerin bu tip istekleri kabul edip etmemeye karar vermelerinde önemlidir.

Hakemler (danışman), makale hakkındaki görüşlerinde önyargı oluşturabilecek olası çıkar çatışmalarını editörlere bildirmeli; eğer potansiyel bir önyargı mevcutsa belli makalelerin değerlendirmesinden kaçınılmalıdır. Olası çatışmalar konusunda değerlendirici hakemlerin (danışman) sessiz kalması, yazarların durumunda da olduğu gibi, ya açıklamadıkları çatışmalarının olduğu ya da böyle çatışmalarının bulunmadığı anlamına gelebilir. Dolayısıyla, çatışma olup olmadığı hakemlerin (danışman) de açıkça belirtmeleri ayrıca istenmelidir. Hakemler (danışman), yayımdan önce çalışmaya ait bilgileri kendi çıkarları için kullanmamalıdır.

Makaleler hakkında son kararı veren editörlerin, karar verecekleri konulardan hiç biri ile kişisel, profesyonel veya finansal ilişkilerinin olmaması gerekir. Diğer yayın çalışanları eğer yayın kararında yer alıyorsa, o sıradaki finansal çıkar durumlarını editöre bildirmeli (yayın değerlendirmesi ile ilgili olabileceği için) ve çıkar çatışmalarının belirlediği noktada kendilerini herhangi bir karar vermekten muaf tutmalıdır. Yayın çalışanları makalelerden edindikleri bilgileri kişisel çıkarları için kullanmamalıdır. Editörler, düzenli olarak dergi çalışanlarının bağlantıları ile ilgili olan olası çıkar çatışmaları hakkında açıklama bildirimleri yayımlamalıdır.

II. E. Mahremiyet ve Gizlilik

II. E. 1. Hastalar ve Çalışmaya Katılanlar

Hastaların, aydınlatılmış onam olmadan bozulmaması gereken mahremiyet hakları vardır. Hastaların isimlerini, baş harflerini veya hastane numaralarını içeren tanımlayıcı bilgiler, eğer bilimsel açıdan gerekli değilse ve hasta (veya anne ve babası veya velisi) yayım için yazılı izin vermemişse, bilimsel yazılı anlatımlarda, fotoğraflarda ve soyağaçlarında yayımlanmamalıdır. Bu amaçla aydınlatılmış onam alınırken yayımlanacak olan makale, kimliği belirlenebilir olasılığı olan hastaya gösterilmelidir. Yazarlar, makale yayımlandıktan sonra internet veya basılı nüshalar aracılığıyla hastaların kimliklerinin belirlenebilmesine neden olacak potansiyel malzemenin bulunup bulunmadığını bu hastalara açıklamalıdır.

Gerekli olmayan tanımlayıcı detaylar atlanmalıdır. Gizliliğin sağlanmasında çok küçük bir şüphe bile olsa, aydınlatılmış onam alınmalıdır. Örneğin, hasta fotoğraf-

larında göz bölgesini maskeleyerek gizliliği sağlamada yetersizdir. Gizliliği korumak için tanımlayıcı özellikler değiştirilirse, örneğin genetik soyağaçlarında olduğu gibi, yazarlar değişikliklerin bilimsel anlamı bozmadığının güvencesini vermeli ve editör bunu açıklamalıdır.

‘Aydınlatılmış onam’ gerekliliği derginin “Yazarlara Bilgiler” bölümünde yer almalıdır. ‘Aydınlatılmış onam’ alındığı zaman, bu durum yayımlanan makalede belirtilmelidir.

II. E. 2. Yazarlar ve Hakemler (Danışman / Değerlendirici)

Makaleler, yazarın mahremiyetine saygı gösterilerek değerlendirilmelidir. Değerlendirme için makalelerini gönderdiklerinde yazarlar, ünlerinin ve kariyerlerinin bağlı olabileceği bilimsel çalışmalarının sonuçlarını ve yaratıcı çabalarını editörlere emanet ederler. Makalelerinin değerlendirilmesinde gizli kalması gereken detayların ortaya çıkması ile yazarların hakları çığnenebilir. Hakemlerin (danışman / değerlendirici) de editör tarafından saygı gösterilmesi gereken gizlilik hakları vardır. Gizlilik, eğer sahtecilik veya dolandırıcılık varsa açıklanmalı, aksi halde onurlandırılmalıdır.

Editörler, makale hakkındaki bilgileri (alındı belgesi, içeriği, değerlendirme işlemindeki durumu, değerlendirici hakemlerin (danışman) eleştirileri veya makalenin sonucu dahil olmak üzere) yazarlar ve hakemler (danışman) dışında hiç kimseye açıklamamalıdır. Bu durum, materyalin yasal kovuşturmalar için kullanılmasını da kapsar.

Editörler, değerlendirme için gönderilen makalelerin gizli iletildiğini ve yazarların özel malı olduğunu hakemlere (danışman) açıkça bildirmelidir. Bundan dolayı, hakemler (danışman) ve yayın grubu çalışanları, topluluk önünde yazarların çalışmalarını tartışmama ve yayımlanmadan önce makalenin fikirlerini kullanmama yoluyla yazarların haklarına saygı göstermelidir. Hakemlerin (danışman), editörün izni dışında kendi dosyaları için makalelerin kopyalarını almalarına izin verilmemeli ve bunları başkaları ile paylaşmaları engellenmelidir. Değerlendirici hakemler görüşlerini bildirdikten sonra makalenin kopyalarını geri göndermeli veya imha etmelidir. Editörler, reddedilen makalelerin kopyalarını saklamamalıdır.

Hakemlerin (danışman) yorumları hakemlerin, yazarın ve editörün izni olmadan yayımlanmamalı veya başka bir yolla toplumla paylaşılmamalıdır.

Hakemlerin (danışman) gizli kalması ile ilgili farklı görüşler vardır. Yazarlar hakemlerin (danışman) gizli olup olmadığını öğrenmek için seçtikleri derginin “Yazarlara Bilgiler” bölümüne bakmalıdır. Yorumlar imzalı değilse, izni olmadan hakemin (danışman) kimliği yazara veya başka herhangi bir kişiye açıklanmamalıdır.

Bazı dergiler, hakemlerin (danışman) yorumlarını makale ile birlikte yayımlarlar. Yazarların ve hakemlerin (danışman) izni olmadan böyle bir uygulama yapılmamalıdır. Buna karşılık, hakemlerin (danışman) yorumları aynı makalenin diğer hakemlerine gönderilebilir (hakemlerin değerlendirme işlemleri üzerinden öğrenmelerine yardımcı olur); hakemler (danışman) editörün kararından haberdar edilebilir.

II. F. Araştırmada İnsan Deneklerin ve Hayvanların Korunması

İnsan deneklerle yapılan deneyleri bildirirken yazarlar, uygulanan işlemlerin insan deneylerinden sorumlu kurulun etik standartlarına (kurumsal ve ulusal) ve 1975’te duyurulan, 2000’de gözden geçirilen Helsinki Deklarasyonu’na uygun olup olmadığını belirtmek zorundadır.^[5] Eğer araştırmanın Helsinki Deklarasyonu’na uygun gerçekleştirildiği tartışmalı ise yazarlar yaklaşımlarındaki gerekçeyi açıklamak ve kurumsal değerlendirme kurulunun çalışmanın şüpheli yönlerini açıkça onayladığını kanıtlamak zorundadır. Hayvan deneylerini bildirirken, yazarlara laboratuvar hayvanlarının bakımı ve kullanımı ile ilgili kurumsal ve ulusal yönergeye uyup uymadıkları sorulmalıdır.

III. Biyomedikal Dergilerde Basılan Yazılar ile İlişkili Yayımlama ve Editörlük Konuları

III. A. Olumsuz Çalışmaları Yayımlama Zorunluluğu

Editörler özenle hazırlanmış bir çalışmanın yayımlanmasında, okurlarını ilgilendiren önemli bir soruyu -birincil ya da herhangi ek sonucun istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını- ciddi anlamda dikkate almalıdır. İstatistiksel olarak anlamlı olmadığı için sonuçları sunmamak veya yayımlamamak, derginin önyargı hanesine yazılır.

III. B. Düzeltmeler, Geri Çekmeler ve “Kaygı İfadeleri”

Editörler, başlangıçta yazarların çalışmalarını dürüst gözlemler üzerine kurduğunu varsaymalıdır. Buna rağmen iki tip zorluk ortaya çıkabilir.

İlki, düzeltme veya dizgi hatalarının düzeltilmesini gerektiren makalelerde görülür. Düzeltmeler numaralanmış bir sayfada oluşturulmalı; içindekiler sayfasında sıralanmalı, orijinal alıntılarını içermeli; orijinal makale ile bağlantılı (on-line ise benzer şekilde) olmalıdır. Yanlış, çalışmanın tüm yapısını bozacak derecede ciddi olabilir, fakat bu zayıf bir olasılıktır ve editörler ve yazarlar tarafından bireysel temelde ele alınmalıdır. Bu tip bir yanlış, araştırmının normal akışında ortaya çıkan yeni bilimsel bilgilerin doğurduğu yetersizliklerle karıştırılmamalıdır. Bu durum, düzeltme veya geri çekmeyi gerektirmez.

İkinci tip zorluk bilimsel dolandırıcılıktır. Eğer sunulmuş veya yayımlanmış bir çalışmanın dürüstlüğü veya bütünlüğü hakkında dayanaklı bir şüphe varsa sorunun uygun yollardan, genellikle yazarların destekleyici ku-

ruluşları tarafından izlenmesini sağlamak editörün sorumluluğundadır. Buna karşılık, bütün soruşturmayı yürütmek veya sonuca bağlamak normalde editörün görevi değildir; bu sorumluluk çalışmanın yapıldığı kurum veya ödeneği sağlayan kurum ile ilgilidir. Editör son kararı derhal vermeli ve eğer sahtecilik içeren bir makale yayımlandıysa, dergi bir geri çekme yazısı yayımlamalıdır. Bu tip bir soruşturma yöntemi tatminkâr bir sonuç vermezse, editör kendi soruşturmasını yapma yolunu seçebilir. Geri çekmeye alternatif olarak editör, çalışmanın oluşumu ve bütünlüğünün görünümü hakkında kaygı ifadesi yayımlamayı tercih edebilir.

Geri çekme veya kaygı ifadesi, on-line sürümünün yanı sıra derginin belirgin bir bölümünde numaralanmış bir sayfada bulunmalı, içindekiler sayfasında sıralanmalı ve girişinde orijinal makalenin başlığını içermelidir. Bu, basitçe bir editöre mektup şeklinde olmamalıdır. Belli durumlarda, editörün diğer sorumlulardan gelen geri çekmeleri kabul edebilmesi ile birlikte, ideal olarak geri çekmede ilk yazar, makaledeki ile aynı olmalıdır. Geri çekme metni, makalenin geri çekilme nedenini açıklamalı ve buna kaynak olarak gösterilen orijinal alıntılarının tamamını içermelidir.

Sahtecilik içeren bir yayının yazarına ait önceki çalışmaların geçerliliği üzerine hüküm verilemez. Editörler, yazarların kurumlarından dergilerinde daha önce yayımlanmış çalışmaların geçerliliğini garanti altına almalarını veya geri çekmelerini isteyebilir. Eğer bu yapılmazsa editörler, önceden yayımlanmış çalışmaların geçerliliğinin belirsiz olduğunu vurgulayan bir duyuruda bulunma yolunu tercih edebilirler.

Yayıncıya ait veya bilimsel suistimal ile ilgili soruları olan editörler, Yayın Etiği Komitesi'nin (Committee on Publication Ethics-COPE) geliştirdiği seçkin akış şeması/analiz çizelgesini faydalı bulabilirler (<http://www.publicationethics.org.uk>). 1997 yılında kurulmuş olan COPE, hakemli (danışman) dergi editörlerinin bilimsel kayıt bütünlüğü ile ilgili konuları tartışabildiği bir forumdur. COPE, editörleri yayımlanma süreci sırasında oluşan etik problemleri bildirmek, listelemek ve araştırmak için destekler ve teşvik eder. COPE'un ana hedefi araştırma ve yayımlanma etiğinde oluşan muhtemel ihlallerle uğraşan editörlerin seslerini duyurabildikleri bir platform oluşturmaktır.

III. C. Telif Hakkı

Birçok biyomedikal dergi yazarların telif haklarını dergiye devretmelerini ister. Buna karşılık, giderek sayıları artan "açık erişimli" dergilerde telif hakkını dergiye devretmek gerekmemektedir. Editörler, telif hakkındaki konularını yazarlara ve dergilerindeki yayın içeriğini kullanabilecek diğer kişilere açıkça belirtmelidir. Belirli bir dergideki makalelerin telif hakkı durumu değişiklik gösterebilir: İçeriğin bir kısmının telif hakkı alı-

namayabilir (örneğin, ABD ve diğer bazı ülkelerde çalışanların iş sürecinde yazdığı makaleler); editörler telif hakkından diğer kişiler lehine feragat edebilir; bazıları bir dizi haklarla korunabilir (örneğin, elektronik yayınlar dahil olmak üzere dergi dışı yayınlarda kullanım izni verilebilir).

III. D. Çakışan Yayınlar

III. D. 1. Çift Yayın Gönderme

Çoğu biyomedikal dergi, aynı anda başka dergilerce de değerlendirilen makaleleri dikkate almaz. Bu politikanın oluşmasına yol açan temel nedenler arasında şunlar yer almaktadır: 1) Aynı anda birden çok dergiye gönderilen bir makale üzerinde, iki (veya daha fazla) dergi yayın hakkı iddia ettiğinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlık olasılığı; 2) İki veya daha fazla derginin bilmeden ve gereksiz olarak aynı makalenin hakemlik (danışman) ve yayın işlerini yürütmesi ve aynı makaleyi yayımlaması olasılığı.

Buna karşılık, farklı dergilerin editörleri aynı anda veya ortaklaşa olarak halk sağlığının çıkarına olabileceğine inandıkları bir makaleyi yayımlamaya karar verebilirler.

III. D. 2. Fazla Sayıda Yayın

Fazla sayıda (veya çift) yayımlanma, zaten basılı veya elektronik medya aracılığıyla yayımlanmış diğeri ile özde çakışan bir yayının tekrar basılmasıdır.

İster basılı ister elektronik olsun periyodik primer kaynak okuyucuları, yayının yazar ve editörün kararı ile yeniden basıldığı açıkça belirtilmedikçe okudukları yazının orijinal olduğuna güvenmeyi isterler. Bu durumun temeli uluslararası telif hakkı kanunları, etik davranış ve kaynakların etkin kullanımına (cost-effective) dayanmaktadır. Kanıtları saptırabilecek olan yanlış çift sayıma veya tek bir çalışmanın uyumsuz sonuçlar vermesine yol açabileceğinden, orijinal bir araştırmanın çift sayıda yayımlanması özellikle problemlidir.

Çoğu dergi, yayımlanmış bir makalede büyük bölümü aktarılan veya basılı veya elektronik medyada yayımlanmak üzere gönderilen veya kabul edilen başka bir yazının içinde yer alan çalışmaları değerlendirmek istemez. Bu prensip, başka bir dergi tarafından reddedilmiş bir yazının veya profesyonel toplantılarda sunulan özet veya posterler gibi ön raporları izleyen tam raporların dergi tarafından dikkate alınmasını engellemez. Benzer şekilde, dergilerin bilimsel toplantıda sunulan, ancak tamamı yayımlanmamış ve toplantı kayıtları veya benzeri bir formatta yayımlanması düşünülen bir yazıyı değerlendirmeye almasını önlemez. Programlı toplantılar'daki (scheduled meetings) sunumların yazılı raporları da bu kuralı bozmazlar, ancak bu tür raporlar, ek veriler veya tablo ve şekiller ile genişletilmemelidir. ICMJE klinik çalışma kurumlarına kısa özet hale getirilmiş ya da tablo olarak sunulmuş sonuçları daha

önce yayınlamış olarak kabul etmez. Gönderilmiş sonuçlar hem tüm yazıya atıfta bulunmalı hem de daha önce herhangi bir dergide bu sonuçların yayınlanmadığı bilgisini içermelidir.

Bir yazıyı sunarken yazar, her zaman aynı veya çok benzer bir çalışmanın çift veya fazla sayıda yayımlanması olarak düşünülebilecek daha önceki tüm sunumları veya raporları (kayıtlı kongre sunumları ve kaydedilmek üzere kurumlara gönderilmiş çalışma sonuçları dahil) editöre tamamıyla bildirmelidir. Eğer makale yazarın daha önce yayımladığı bir makaledeki konuları içeriyorsa veya başka bir dergiye benzer bir yazı göndermişse, yazar editörü uyarmalıdır. Bu tür raporların hepsi belirtilmeli ve yeni yazıda kaynaklarda gösterilmelidir. Editörün konuyu ele almasına yardımcı olması için, gönderilen yazıya bu materyallerin kopyaları da dahil edilmelidir.

Böyle bir uyarı olamadan çift veya fazla sayıda yayın girişimi veya gerçekleşmesi durumunda yazarlar editörün alacağı tavrı beklemelidir. En azından, sunulan makalenin geri çevrilmesi söz konusudur. Eğer editör ihlalin farkında değilse ve makale yayımlanmışsa, yazarın açıklaması veya onayı olsun ya da olmasın fazla sayıda veya çift yayın notu yayımlanacaktır.

Kabul edilen ancak henüz yayımlanmayan bir yazıda veya editöre mektupta yer alan bilimsel bilginin medyaya, devlet kurumlarına veya üreticilere ön rapor halinde verilmesi birçok derginin prensiplerine aykırıdır. Yazı veya mektup tedavideki önemli gelişmeleri veya ilaçlar, aşılarda, diğer biyolojik ürünler veya tıbbi cihazlar veya bildirim zorunlu hastalıklar gibi toplum sağlığını tehdit edebilecek olayları aktarıyorsa, böyle bir durum mazur görülebilir. Bu yazı yayını tehlikeye atmamalı, aksine önceden editörle tartışılıp üzerinde anlaşılmalıdır.

III. D. 3. Kabul Edilebilir İkincil Yayın

Hükümet kurumları ve profesyonel kuruluşlar tarafından geliştirilen rehberler gibi bazı belirli tipteki makalelerin mümkün olduğunca geniş bir okuyucu kitlesine ulaştırılması gerekli olabilir. Bu gibi durumlarda editörler, bazen yazarların ve diğer dergilerdeki editörlerin de onayını alarak, üzerinde iyice düşündükten sonra diğer dergilerde de yayımlanan materyalin yayımlanmasına karar verebilirler. Birçok diğer nedene bağlı ikincil yayınlar -aynı veya farklı dilde- aşağıda sıralanan durumlara uyduğu takdirde özellikle diğer ülkelerde haklı görülebilir; yararlı olabilir:

1. Yazarlar, her iki derginin editörlerinden onay almışlardır; ikinci yayının editörü ilk sürümün fotokopisini, "tıpkı-basım"ını (reprint) veya yazının aslını elde etmemiştir.
2. İlk yayının önceliğine saygı göstermek amacıyla, en az bir hafta yayın arası verilir (eğer her iki editör özellikle karşı çıkmadı ise).

3. İkincil yayının yazısında hedeflenen okuyucu kitlesi farklıdır; kısaltılmış bir sürüm yeterli olabilir.

4. İkincil sürüm, aslına sadık kalarak ilk sürümün veri ve yorumlarını yansıtır.

5. İkincil sürümün başlık sayfasındaki dipnot okuyucuları, hakemleri (danışman) ve matbaaları yazının tamamının veya bir kısmının yayımlanmış olduğu konusunda bilgilendirir ve ilk kaynağı belirtir. Uygun bir dipnot şu şekilde olabilir: "Bu makale, ilk olarak (makalenin tüm verileri ile birlikte derginin başlığı da belirtilerek)... 'da yayımlanan bir çalışmayı temel almaktadır." Bu tür ikincil yayınlar için izin ücretsiz olmalıdır.

6. İkincil yayının başlığında, bu yayının ikincil (tam bir tekrar yayın, kısaltılmış tekrar yayın, tam çeviri veya kısaltılmış çeviri) olduğu belirtmelidir. NLM, çevirileri "yayın tekrarı" olarak kabul etmez ve orijinal makale "Medline" da dizinlenen bir dergide yayımlanmışsa çevirileri kaynak olarak kabul etmez ve dizinlemez.

7. Birçok dilde aynı anda yayımlanan dergilerin editörleri, NLM'nin makalenin birincil dildeki sürümünü dizinlediğini anlamalıdır. Dergi yayınında bir makalenin tüm hali (full text) birden fazla dilde bulunuyorsa (mesela Kanada dergilerinde hem İngilizce hem de Fransızca makale bulunması), her iki dildeki makale MEDLINE alıntısında (MEDLINE citation) belirtilir (örneğin, Mercer K. The relentless challenge in health care. Health Manage Forum. 2008 Summer;21(2):4-5. English, French. No abstract available. PMID:18795553.)

III. D. 4. Aynı Çalışmayı Esas Alan Makaleler Arasındaki Rekabet

Ortak araştırmacıların uyuşmazlıklarını ortaya çıkaran makalelerin yayımlanması, dergi sayfalarını boşa harcayabilir ve okuyucuların aklını karıştırabilir. Diğer yandan, eğer editörler birlikte çalışan bir takımında yer alanlardan sadece bazılarının makaleyi yazdığını bilecek yayımlıyorlarsa, takımın geri kalanının yasal yardımcı yazarlık haklarını göz ardı ediyor olabilirler; ayrıca dergi okuyucularına çalışmanın yorumu hakkında meşru fikir ayrılıklarına ulaşma olanağını da tanımıyor olabilirler.

İki tip rakip gönderi olabilir: Çalışmaların analizi ve değerlendirilmesinde fikir ayrılıkları bulunan araştırmacıların gönderileri ve konunun/ sonuçlarının ne olduğu ve hangi verilerin bildirileceği konusunda fikir ayrılıkları bulunan araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen gönderiler.

Verilerin sahipliği konusundaki cevaplanmamış soruyu bir tarafa bırakırsak, aşağıdaki genel gözlemler, editörlere ve bu sorunlarla ilgilenen diğer kişilere yardımcı olabilir.

III. D. 4. a. Analiz ve Yorum Farklılıkları

Eğer uyumsuzluk verilerin analiz ve yorumu üzerine odaklanıyorsa, yazarlar her iki sürümü de açıkça temsil eden bir makale sunmalıdırlar. Fikir farklılığı üst yazıda açıklanmalıdır. Hakem ve editörün normal değerlendirme süreci, yazarlara analiz ve yorumlarla ilgili anlaşmazlıkları çözmede yardımcı olabilir.

Eğer uyumsuzluk çözülemese ve çalışma yayımlanmayı hak ediyorsa her iki sürüm de yayımlanmalıdır. Bu, aynı çalışmayı konu alan iki yazıyı veya iki analiz veya yorumu da içeren tek bir yazının yayımlanması şeklinde olabilir. Bu durumlarda editörün anlaşmazlığı vurgulayan ve derginin bunu çözmek için teşebbüslerini anlatan yazılı bir açıklama yapması uygun olacaktır.

III. D. 4. b. Bildirilen Yöntem veya Sonuçlardaki Farklılıklar

Eğer uyumsuzluk, çalışma sürecinde gerçekte ne yapıldığı veya gözlemlendiği hakkında farklı fikirler üzerinde yoğunlaşmışsa, dergi editörü anlaşmazlık çözülmünceye kadar yayımlamayı reddetmelidir. Hakem değerlendirmesinin bu tür problemleri çözmesi beklenemez. Eğer sahtecilik veya dolandırıcılık iddiaları varsa, editörler bunu ilgili otoritelere bildirmelidir; editörün araştırmanın kötüye kullanıldığı hakkındaki kuşkusunu bildirme niyetinden yazarlar haberdar edilmelidirler.

III. D. 5. Aynı Veri Tabanını Kullanan Makaleler Arasındaki Rekabet

Editörler, bazen genel bir veri tabanı içinde aynı veri kümesini incelemiş olan aynı araştırma gruplarından makaleler alırlar. Makaleler, analitik yöntemleri, sonuçları veya her ikisi bakımından farklılık gösterebilir. Her makale aynı olarak değerlendirilmelidir. Aynı verilerin yorumları çok benzer olduğu zaman, editörlerin ilk gelen makaleye öncelik vermeleri uygundur, ancak gerekli değildir. Buna karşılık, bu koşullarda birden fazla sayıda yayının değerlendirilmesi mazur görülebilir; hatta farklı analitik yaklaşımlar birbirini tamamlayıcı ve eşit derecede geçerli olabilecekleri için birden fazla makale yayımlanması için iyi bir neden oluştururlar.

III. E. İletişim

Makaleden sorumlu yazar ya da garantör, dergiyle yazışma sürecinde esas sorumluluğa sahiptir. Fakat ICMJE editörlere, tüm yazışmaları aynı zamanda makalede görev alan tüm yazarlara bildirmelerini tavsiye eder.

Biyomedikal dergiler, daha önceden yayımlanmış makalelerle ilişkili olmayan kısa raporlar ve yorumların yanı sıra, okurlarına yayımlanmış makaleler hakkında yorum, soru ve eleştirilerini gönderebilecekleri bir mekanizma oluşturmak zorundadırlar. Bu, kesin olmamakla birlikte muhtemelen bir iletişim bölümü veya sütunu halinde olacaktır. İletişim bölümünde, tartışılan makalelerin yazarlarına yanıt verme hakkı -tercihen dergi-

nin aynı sayısında- tanınmalıdır. İletişimde bulunulan yazarlardan birbiriyle çakışan veya çelişen çıkarlarının olup olmadığını açıklamaları istenmelidir.

Makaleler hakkında yayımlanan yorumlar; uzunluk, dil bilgisi ve dergi stili açısından düzenlenebilir. Alternatif olarak, editörler uzunluk ve stil açısından düzenleme yapmadan yorumu yayımlama yoluna gidebilirler; örneğin internetteki hızlı yanıt bölümlerinde olduğu gibi. Bu bakımdan dergi yayın anlayışını bildirmelidir. Yazarlar, editörün mektup veya yanıtın özü ve niteliği üzerinde yaptığı değişiklikleri onaylamalıdırlar. Bütün bu durumlarda editörler kaba, doğru olmayan veya onur kırıcı ifadeleri önlemek için çaba göstermeli; şüpheli fikir veya bulgular üzerinde yoğunlaşan önyargılı (ad hominem) tartışmalara izin vermemelidir.

Editörlerin ilgisiz, ilginç olmayan ve inandırıcılığı olmayan iletişim materyalini eleme ayrıcalıkları olmasına rağmen, fikirlerin açıklanmasına olanak sağlama sorumlulukları vardır. İletişim sütunu yalnızca derginin veya editörün bakış açısını desteklemek için kullanılmamalıdır.

Dergiler adil olmak adına ve iyi iletişimi korumak amacıyla, yayımlanmış materyal hakkındaki yanıtlara ve belirlenen konudaki tartışmalara zaman sınırlaması koymayı isteyebilir. Dergiler, ayrıca yayımlanmış çalışmaları ile ilgili iletişim standart veya hızlı cevap bölümlerinde yer aldığı zaman yazarları haberdar edip etmemeye konusuna karar vermelidir. Dergi ayrıca on-line olarak bulunan yayımlanmamış iletişim arşivleri konusunda politika belirlemelidir. Bu politikalar derginin basılı ve elektronik sürümlerinde yayımlanmalıdır.

III.F. Ekler (Supplements), Özel Konu Sayıları (Theme Issues) ve Özel Seriler

Ekler, ilgili noktalar veya konu başlıklarının ele alındığı yazıların bütünüdür; derginin ayrı bir sayısı veya bir sayının ikinci bir kısmı olarak yayımlanır ve genellikle derginin yayımcısından farklı kaynaklar tarafından desteklenir. Ekler, yararlı amaçlara hizmet edebilir: Eğitim, araştırmalara ait bilgilerinin alışverişi, odaklanan içeriğe ulaşma kolaylığı, akademik kuruluşlar ve şirketler arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi. Sponsor kaynaklar konu başlıklarının ve görüşlerin seçiminde eklerin içeriğini önyargı ile etkileyebileceğinden, dergiler aşağıdaki prensipleri benimsemeyi düşünmelidir. Aynı prensipler, dış destek alan ve/veya konuk editörlerin yer aldığı özel konu sayıları ve özel serilerde de uygulanabilir.

1. Dergi editörü, bölümleri yayımlama kararı üzerindeki kontrolü dahil, eklerin prensiplerinin, uygulamalarının ve içeriğinin tüm sorumluluğunu almalıdır. Sponsor kuruluşun yayın işlerine karışmasına izin verilmemelidir.
2. Dergi editörü, hakem değerlendirmesi için eklere ait makaleleri gönderme ve eke gönderilen makaleyi red-

detme otoritesini korumalıdır. Bütün bunlar yayın çalışmasından önce yazarlar ve dışarıdan gelen ve ek için görev alan editörlere bildirilmelidir.

3. Dergi editörü dışarıdan gelen ve ekte görev alacak editörün işe alınmasını onaylamalı ve bu editörün yaptığı çalışmaların sorumluluğunu üstlenmelidir.

4. Ekte sunulan araştırmaya, yayına destek veren kaynaklar ve destek veren kaynakların ürünleri ekte açıkça ifade edilmeli ve tercihen her sayfada yer almalıdır. Mümkünse birden fazla spondordan destek sağlanmalıdır.

5. Ekte yer alan ilanlar, derginin geri kalanında uyulan prensipler doğrultusunda olmalıdır.

6. Dergi editörleri, okuyucuların olağan dergi sayfaları ile eke ait sayfaları kolayca ayırt edebilmelerini sağlamalıdır.

7. Dergi ve ek editörleri eklerin sponsorlarından kişisel kazanç veya ödül kabul etmemelidir.

8. Eklerde yer alan ikinci yayımlanmalar (önceden yayımlanan yazıların tekrar yayımlanması) orijinal makaleye atfı yapılmak suretiyle açıkça belirtilmelidir. Eklerde fazla sayıda veya çift yayından kaçınılmalıdır. Ekler araştırma sonuçlarını tekrarlamamalıdır; ancak topluma hizmet eden rehber veya diğer materyalin tekrar yayımlanması uygun olabilir.

9. Bu belgenin içinde başka bölümlerde açıklanan yazarlık koşulları ve potansiyel çıkar çatışması beyanları için de uygulanmalıdır.

III. G. Elektronik Yayın

Birçok biyomedikal dergi, basılı sürümlerinin yanı sıra artık elektronik olarak da yayımlanmaktadır; bazıları ise sadece elektronik olarak yayımlanır. Elektronik yayınlar (internet kullanımını içeren) diğerleri gibi yayımcılık işinin bir parçasıdır. Tıp ve sağlık konusunda internette yayımlanan bilgiler, açıklık ve içerik bakımından bu belgede (Standartlar'da) mümkün olduğunca üzerinde durulan önerilere uygun olmalıdır.

Elektronik yayımcılığın özelliği, bu belgede belirtilen ve bunun ötesinde de var olan bazı özel noktaları içerir. Web siteleri en azından şu belirtilen özellikleri vurgulamalıdır: İsimler, uygun güven belgeleri, bağlantılar, editörlerin, yazarların ve katılımcıların ilgili çıkar çatışmaları, tüm içeriğe ait atfı ve kaynakların dokümantasyonu ve belgelenmesi, telif hakkı bilgisi, site sahipliği beyanı, sponsorluk beyanı, ilanlar ve ticari destekler.

Bir sağlık veya tıbbi internet sitesi üzerinden diğerine bağlanmak, ikinci sitenin üstü kapalı olarak tavsiye edilmesi şeklinde algılanabilir. Bu yüzden dergiler, diğer sitelerle bağlantı kurarken dikkatli olmalıdırlar. Kullanıcı diğer bir siteye bağlandığında, dergiye ait sayfadan ayrıldığını açıkça belirten bir mesajın iletilmesi yararlı olabilir. Finansal nedenlerden dolayı diğer sitelere olan bağlantılar sayfada görünüyorsa bu durum açıkça

belirtilmelidir. Tüm içerik gönderme tarihleri ve güncellemeler belirtilmelidir. Basılı yayında olduğu gibi, elektronik sergilemede de ilanlar ve promosyon mesajları, yayın içeriği ile yan yana konumda yer almamalı ve ticari içeriğin ticari anlamı açıkça vurgulanmalıdır.

Elektronik yayımcılık, değişkenlik gösteren bir alandır. Editörler, elektronik yayımcıya özgü konularda politikalarını geliştirmeli, yazarların bunlardan haberdar olmasını sağlamalı ve yürütmelidir. Bu konular; arşivleme çalışmasını, hataların düzeltilmesini, sürümün kontrolünü, dergi kaydı olarak elektronik ya da yazılı sürümlerden hangisinin kullanılacağına karar vermeyi, yardımcı materyallerin yayımlanmasını ve elektronik yayımcılığı içerir.

Dergi bir makaleyi koşullar ne olursa olsun arşivinden veya web sitesinden çıkarmamalıdır. Bir makalenin düzeltilmesi veya geri çekilmesi gerekirse, uygun bir açıklama eklenmeli ve mümkün olduğu kadar kısa bir sürede derginin bir sonraki sayısında atfı yapılabilecek özellikte bir sayfada yayımlanmalıdır.

Elektronik makalelerin kalıcı bir arşivde saklanması tarihe kayıt düşülmesi için önemlidir. Arşive ulaşım çabuk olmalı; yayımcının yerine kütüphane gibi üçüncü bir kurum tarafından kontrol edilmelidir. Çok sayıda arşiv oluşturulması desteklenir.

III. H. İlanlar

Pek çok tıbbî dergide yayımcıları için gelir sağlayan ilanlar bulunur, fakat bunların editörlerin kararlarını etkilemesine izin verilmemelidir. Dergilerin hem yazılı hem de elektronik sürümleri için belirlenmiş açık ve yazılı politikaları bulunmalıdır. Web sitesinin yayın politikası, mümkün olduğunca yazılı sürümüne paralel olmalıdır. Editörler, ilanları kabul etmede tam ve son yetkili olmalı ve ilan politikasını yürütmelidir.

İlanların kontrol edilmesi için bağımsız kurullar oluşturulduğunda editörler bunların kararlarından yararlanmalıdırlar. Okuyucular, ilan ve yayın materyalini kolayca ayırt edebilmelidirler. Aynı ürün ve konu hakkındaki ilan ve yayın materyalinin yan yana gelmesinden kaçınılmalıdır. Yayın içeriğinin akışını keserek okuyuculara güçlük çıkaran, makalelerin içinde araya giren ilan sayfalarının bulunması önlenmelidir. İlanlar belirli bir makale ile aynı sayıda çıkmak şartı ile kabul edilmemelidir.

Dergiler, ilanların egemenliğinde olmamalıdır; bununla birlikte, okuyucuların editörün reklamcılarının etkisi altında kaldığı izlenimine kapılmamaları için editörler sadece bir veya iki tane reklam veren kuruluştan ilan almamaya özen göstermelidir.

Dergiler, insan sağlığına zararlı olduğu kanıtlanmış ürünlerin -örneğin tütün- reklamını kabul etmemelidir. Editörler, ilanlarda kendi ülkelerine özgü bilinen veya

endüstriyel standartların uygulandığını veya kendi özgün standartlarının oluşturulduğunu garanti etmelidirler. Yasaların gerektirdiği haller dışında, kurum çıkarlarının, “gizli” ve diğer görüntüsüz ilanları kontrol etmesine izin verilmemelidir. Son olarak, editörler yayımlanan ilanlarla ilgili bütün eleştirileri dikkate almak zorundadır.

III. I. Medikal Dergiler ve Genel Anlamda Medya

Toplumun tıbbi araştırmalar hakkındaki haberlere karşı duyduğu ilgi, popüler medyayı araştırma hakkında mümkün olduğunca çabuk bilgi edinmek için şiddetli bir rekabetin içine itmiştir. Araştırmacılar ve kurumlar, bazen basın toplantısı düzenleyerek veya röportajlar yaparak tıp dışı medyanın yayımdan önce araştırmayı haber yapmalarını engeller.

Toplum, önemli tıbbi bilgilere makul bir süre içinde ulaşma hakkına sahiptir; editörlerin de bu süreci kolaylaştırmak gibi bir sorumluluğu vardır. Biyomedikal dergiler, öncelikle kendi okuyucuları için yayımlanır. Ancak, dergilerin içeriğine karşı, genel olarak toplumun haklı bir ilgisi vardır; dergilerin medya ile arasındaki karşılıklı iletişimini yönlendirecek uygun bir denge bu düşüncelerle sağlanması gerekir. Hastalarına, raporun sonuçları ile ilgili önerilerde bulunmadan önce, doktorların uygulamada, raporun tüm detaylarını elde etmeleri gerekir. Dahası, medyanın bilimsel araştırmayı hakemler (danışman) tarafından değerlendirilmeden ve tam olarak yayımlanmadan önce duyurması, doğru olmayan veya henüz olgunlaşmamış sonuçların yayılmasına yol açabilir.

Bazı ülkelerde, orijinal araştırmanın dergide yayımlanmasından önce yazıların yayımını engelleyen bir ambargo sistemi kurulmuştur. Bu ambargo sistemi, özenli bir şekilde hazırlamak için zamanlarının yeterli olmadığı yazıları yayımlama konusunda üzerlerindeki baskıyı en aza indirdiği için, birçok gazetecinin takdir ettiği bir “düzeyle çalışma ortamı” oluşturur. Bazı makaleler finansal pazarları büyük ölçüde etkileme potansiyeline sahip olan bilgiler içerdiğinden, biyomedikal bilgilerin topluma duyurulmasındaki zamanlamanın tutarlılığı, ekonomik kaosu azaltma bakımından da önemlidir. Diğer yandan, bu ambargo sistemi, derginin kendi çıkarlarına hizmet etmekle ve bilimsel bilgilerin çabuk yayılmasını engellemekle suçlanmıştır. Editörler bu konudaki politikalarını oluşturmaya çalışırken aşağıdaki önerileri yararlı bulabilirler.

- Editörler, hakemli (danışman) dergiler aracılığıyla tıbbi bilgilerin düzenli olarak araştırmacıardan topluma aktarılmasına yardımcı olur. Bu aktarım, makale henüz değerlendirme aşamasında veya baskıyı beklerken yazarların çalışmalarını yayımlamaması ve yazılar dergide yayımlanmadan önce bunun medya tarafından duyurulmayacağı, karşılığında derginin doğru yazıların hazırlanmasında medyaya yardımcı olacağı yönündeki anlaşmalarla sağlanır.

- Editörlerin ambargo sisteminin saygınlık sistemi üzerinde işlediğini, yasal bir zorlama ve polisiye bir mekanizmanın olmadığını akıllarında tutmaları gerekir. Ambargo sistemini gözetmeyen belirgin derecede çok sayıda medya veya biyomedikal derginin varlığı, sistemin çözülmesine yol açacaktır.

- Çalışmanın tamamı dergide yayımlanmadan önce toplum sağlığı üzerinde klinik etkileri açık olan ve acil derecede önem taşıdığı için duyurulması gereken çok az medikal araştırma vardır. Buna karşılık, bu istisnai durumlarda toplum sağlığı ile ilgili/sorumlu otoriteler, bu kararı vermeli ve bilgilerin bilim adamlarına ve medyaya hızla duyurulmasından sorumlu olmalıdır. Eğer yazar ve ilgili otoriteler, belirli bir dergide değerlendirilen bir makaleyi elde etmek isterlerse, bunu topluma duyurmadan önce editöre danışmalıdır. Eğer editörler, acil duyuru gerekliliğini kabul ederlerse, çalışmanın yayımlanmadan topluma mal olmasına karşı sınırlayıcı politikalarından vazgeçmiş olurlar.

- Çalışmanın yayımlanmadan topluma mal olmasına karşı geliştirilen sınırlayıcı politikalar, bilimsel toplantılardaki sunumlarda veya özetlerde geçerli olmamalıdır (bakınız fazla sayıda yayım). Bilimsel toplantılarda çalışmalarını sunan araştırmacılar, sunumlarını gazetecilerle tartışmada kendilerini özgür hissetmelidir, ancak çalışmalarını hakkında aralarındaki konuşmada verilen çok detay istemeleri engellenmelidir.

- Makale basılmak üzereyse editörler haberlerin duyurulması, soruların yanıtlanması, derginin ilk baskılarının sağlanması veya gazetecilerin ilgili uzmanlara yönlendirilmesi yoluyla, medyanın doğru haberler hazırlamasına yardımcı olmalıdır. Sorumluluk sahibi gazeteciler bu yardımın, yazının medyada duyurulması ile makalenin çıkış zamanının çakışmasında medyanın göstereceği işbirliğine bağlı olduğunu bilirler.

- Editörler, yazarlar ve medya; dergilerin elektronik sürümlerinde yayımlanan materyallere de yukarıda belirtilen kuralları uygulamalıdır.

III. J. Klinik Deneyleri Kaydetme Zorunluluğu

ICMJE klinik deneylerin toplum tarafından ulaşılabilir, kapsamlı veri tabanlarının geliştirilmesinin önemli olduğuna inanır. ICMJE, tedavi veya eş zamanlı karşılaştırma amacıyla insan denekleri veya tıbbi müdahale ile sonuç arasındaki neden-etki ilişkisinin incelendiği kontrol gruplarını kullanan her türlü araştırma projesini klinik deney olarak tanımlar. İlaçlar, cerrahi işlemler, aletler, davranışsal tedaviler, tedavinin değiştirilmesi ile ilgili süreçler ve benzerleri tıbbi müdahaleler içinde yer alır.

ICMJE üyesi dergiler makalenin yayımlanmasının bir koşulu olarak kamusal bir kuruluşun onayını isterler. Bu yayım politikasının detayları derginin ‘editoryal’ bölü-

münde ve www.icmje.org adresinin ‘Sıkça Sorulan Sorular’ başlığı altında bulunmaktadır. ICMJE, diğer biyomedikal dergi editörlerinin benzer politikaları benimsemelerini destekler.

ICMJE belirli bir sicil dairesini/kuruluşu işaret etmez, ancak üye dergiler yazarlardan deneylerini birçok koşulu yerine getiren bir sicil dairesinde/kuruluşta onaylattırmalarını isteyecektir. Bu kuruluş kamuya ücretsiz olarak açık olmalıdır. Bu daire gelecekte onay yaptırması olasılığı bulunan herkese açık olmalı ve kâr amacı gütmeyen bir kurum tarafından yönetilmelidir. Onay verilerinin doğruluğunu garantileyen bir mekanizması bulunmalı ve bu kuruluş elektronik ortamda incelenebilir olmalıdır. Kabul edilebilir ölçüdeki bir onay aşağıdaki tabloda yer alan minimum verileri içermelidir. Belirtilen maddeleri içermeyen veya aydınlatıcı olmayan bilgiler içeren deney onayları yetersiz sayılır.

ICMJE'nin deney yöntembilim (metodoloji) kaydını gerekli görürken, çalışma sonuçlarını talep etmediğini bilmek önemlidir. ICMJE bağımsız hakem (danışman) değerlendirmesinden geçirilmemiş araştırma sonuçlarının ilanından kaynaklanabilecek potansiyel sorunları tanır. Bununla beraber ICMJE, Amerikan Gıda ve İlaç Dairesinin 2007 tarihli değişiklik yönergesinin (U.S. Food and Drug Administration Amendments Act of 2007-FDAAA) araştırmacıların sonuçları kaydetmesini gerektirdiğinin farkındadır. Eğer sonuçlar FDAAA de belirtildiği gibi tablo formunda duyurulduysa, ICMJE aynı birincil klinik deneyde duyurulan sonuçları ön kayıt olarak kabul etmez. Araştırmacılar ICMJE tavsiyelerine uyan dergilerin editörlerinin daha detaylı tanımlanmış deney sonuçlarını ve birincil kayıt dosyaları dışındaki kayıtlarda basılmış sonuçları ilk basım olarak kabul etme ihtimalinin olduğunu bilmelidirler (FDA-AA durumunda, ClinicalTrials.gov). ICMJE sonuç kayıt şeklinin önümüzdeki yıllarda büyük oranda değişeceğini umuyor ve ek kurumlar sonuç kaydı ile ilgili başka zorunluluklar getirdikçe, ICMJE'nin bu tavsiyeleri değiştirmesi gerekebilir.

ICMJE, dergilerin makale özetinin sonunda makalenin kayıt numarasını yayımlamalarını önerir. ICMJE makale kayıt numarası verildikten sonra yazarların hem bildirdikleri makale için, hem de yazıda bahsedilen diğer makaleler için çalışma kısaltması olarak kayıt numarasını kullanmalarını tavsiye eder.

IV. Makale Hazırlanması ve Sunulması

IV. A. Biyomedikal Bir Dergiye Sunulacak Makalenin Hazırlanması

Editörler ve hakemler (danışman) makaleleri okurken saatlerini harcarlar. Bu yüzden okuması ve yayına hazırlanması kolay makaleleri beğenirler. Dergilerin ‘‘Yazarlara Bilgiler’’ bölümündeki bilgilerin çoğu her derginin yayınıla ilgili özel gereksinimlerini karşılayacak şekilde dü-

zenlenmiştir. Bunu amaçlayan kılavuz, derginin makaleyi hazırlaması için gerekli genel zemini ve ilkeleri sağlar.

IV. A.1.a. Genel Prensipler

Gözlemsel veya deneysel makalelerin metinleri genellikle Giriş, Yöntemler, Sonuçlar ve Tartışma (Introduction, Methods, Results, and Discussion) başlıkları altında bölümlere ayrılır. İngilizce’de IMRAD olarak adlandırılan bu çatı, rastgele bir yayın formatı olmaktan çok bilimsel kâşifliğin bizzat yansımasıdır. İçeriğini anlaşılır hale getirmek için uzun makalelerin bazı bölümlerinin (özellikle sonuçlar ve tartışma bölümleri) alt başlıklara ayrılması gerekebilir. Olgular, derlemeler ve editöre mektuplar gibi diğer makale tipleri muhtemelen farklı şekilde formatlanır.

Elektronik formatlar, detay veya tam bir bölüm ekleme, bilgileri yerleştirme, makalenin bölümleri arasında çapraz bağlantı kurma, bölümlerin özetini çıkarma ve benzeri fırsatlar yaratmıştır. Bu tip yeni yayın formatlarını geliştirmek ve kullanmak için yazarların editörlerle yakın olarak çalışmaları gerekir. Yazarlar, hakem (danışman) değerlendirmesi için tamamlayıcı olarak elektronik formatlar ile ilgili materyal göndermelidir.

Makalenin bütün bölümlerinin -başlık, özet, metin, teşekkür, tablolar ve resim altyazıları dahil- iki boşluklu yazılması ve yeterli sayfa kenarı bırakılması editör ve hakemlerin (danışman) metni satır satır okumasına ve doğrudan yazının kopyası üzerine yorum ve soru eklemesine olanak tanır. Eğer makale elektronik ortamda gönderilmişse, makalenin değerlendirme ve yayın için basılmasını kolaylaştıracağından dosyalar yine iki boşluklu olarak düzenlenmelidir.

Yayın işlemini kolaylaştırmak için yazarlar başlık sayfasından itibaren makalenin tüm sayfalarını sırasıyla numaralandırmalıdır.

IV.A.1.b. Özel Çalışma Planları için Yazım Kuralları

Araştırma yazıları, önemli bilgileri vermeyi sıklıkla ihmal ederler. Yazarların uyması istenen, birtakım çalışma tasarıları için geliştirilmiş yazım kuralları bazı dergilerce oluşturulmuştur. Yazarlar seçtikleri derginin ‘‘Yazarlara Bilgiler’’ bölümüne başvurmalıdır.

Bir sonraki bölümde verilen ‘‘Genel Koşullar’’ bütün çalışma tasarıları için belirtilmesi gerekli unsurlarla ilgilidir. Ek olarak, yazarların kendi özel araştırma tasarıları ile bağlantılı yazım kurallarına başvurmaları önerilir. Randomize kontrollü deney bildiriminde yazarlar CONSORT beyanına bakmalıdır. Bu kurallar, belirtilmesi gereken maddeleri içeren bir liste ve hasta akış şeması/analiz çizelgesini içeren bir dizi öneride bulunur.

IV. A. 2. Başlık Sayfası

Başlık sayfası aşağıdaki bilgileri içermelidir:

1. Makale başlığı. Kısa ve açık başlıkların okunması,

uzun ve eklentili olanlara göre daha kolaydır. Buna karşılık çok kısa olanlar ise, çalışma tasarımı (randomize kontrollü deneylerin tanımlanması için özellikle önemli olan) gibi önemli bilgileri verme eksikliği gösterebilir. Yazarlar başlıkta makalenin elektronik ortamda gözden geçirilmesini duyarlı ve özgün hale getiren bilgileri vermemelidirler.

2. Yazar isimleri ve kurumla bağlantıları. Bazı dergiler, her yazarın en yüksek akademik unvanını yayımlarken bazıları bu yolu seçmez.

3. Çalışmanın yapıldığı bölümün veya kurumun adı.

4. Eğer var ise vazgeçe mektubu.

5. İletişimi yürüten yazarlar için iletişim bilgileri. Makalenin iletişimden sorumlu yazarının adı, posta adresi, telefon ve faks numaraları, elektronik posta adresi. Bu yazar, çalışmanın bütünlüğünden sorumlu bir “garantör” olabilir. İletişimi yürüten yazar, elektronik posta adresinin yayımlanıp yayımlanmayacağını açıkça belirtmelidir.

6. “Tıpkı-basım”ların (reprint) kendisinden talep edildiği yazarın adı ve adresi belirtilmeli veya yazarlardan tıpkı-basım istenmemesi yönünde beyanda bulunulmalıdır.

7. Bağış, alet, ilaç şeklindeki destek kaynakları.

8. Kısa üst başlık. Bazı dergiler başlık sayfasının sonunda yer alan, genellikle 40 karakteri (harfler ve boşluklar) aşmayan kısa üst veya alt başlık isterler. Üst başlıklar çoğu dergide yayımlanır; ayrıca yayın kurulunda makaleleri dosyalama ve yerleştirme işlerinde de bazen kullanılmaktadır.

9. Sözcük sayısı. Metnin sözcük sayısı (özet, teşekkürler, resim alt yazıları ve kaynaklar dışında) editör ve değerlendiricilerin makalede yer alan bilgilerin dergide makaleye ayrılan yere uygun olup olmadığını belirlemelerini ve sunulan makalenin derginin sözcük sınırları içinde yer alıp almadığını garanti eder. Aynı nedenden dolayı özetein sözcük sayısının ayrıca belirlenmesi yararlı olur.

10. Şekil ve tabloların sayısı. Eğer şekil ve tablolara verilen numaralar başlık sayfasında belirtilmezse, editör ve hakemlerin (danışman) şekil ve tabloların gerçekten makaleyle birlikte gönderilip gönderilmediğini bilmeleri zordur.

IV. A. 3. Çıkar Çatışması Beyanı Sayfası

Olası çıkar çatışmaları hakkındaki bilgilerin atlanmaması ve yanlış değerlendirilmemesi için, bu bilgilerin makalenin bir parçası olması gereklidir. Bununla birlikte çıkar çatışması beyanı sayfası, başlık sayfasını takip eden ayrı bir sayfada yer almalıdır. Her derginin bu bilgileri isteme şekilleri farklılık gösterir. Bazı dergiler hakemlere (danışman) çıkar çatışmaları ile ilgili bilgi göndermezler. (Bakınız Bölüm II. D. Çıkar Çatışmaları)

IV. A. 4 Öz/Özet ve Anahtar Sözcükler

Başlık sayfasını özet (uzunluğu ve yapısal formatı dergiye göre değişir) takip etmelidir. Özet, çalışma içeriğini ve çalışmanın dayandığı zemini aktarmalı ve çalışmanın amaçlarını, temel işlemleri (laboratuvar hayvanlarının ve deneklerin seçimi, gözlemsel ve analitik yöntemler), ana bulguları (özgün etki ölçülerini ve bunların istatistiksel anlamlarını veren) ve ana sonuçları belirtmelidir. Ayrıca, çalışma ve gözlemlerin yeni ve önemli yönlerini vurgulamalıdır. Klinik çalışma makaleleri CONSORT grubunun esas olarak kabul ettiği öğeleri barındıran özetleri kapsamalıdır (<http://www.consort-statement.org/?=1190>).

Özetler, makalenin elektronik veri tabanlarında dizinlenen ve birçok okuyucunun okuduğu tek bölüm olan bağımsız bir parçası olduğundan, yazarlar özetlerin makale içeriğini doğru olarak yansıtması konusunda dikkatli olmalıdırlar. Maalesef birçok özet, makalenin metni ile uyumsuzdur.^[6] Özetlerin yapılandırılmasında istenen format dergiden dergiye değişir; bazı dergiler birden çok format kullanır. Yazarlar seçtikleri dergide belirlenen formata göre özetlerini hazırlamalıdır.

ICMJE, dergilerin makale özeteinin sonunda makalenin kayıt numarasını yayımlamalarını önerir. ICMJE makale kayıt numarası verildikten sonra yazarların hem bildirdikleri makale için, hem de yazıda bahsedilen diğer makaleler için çalışma kısaltması olarak kayıt numarasını kullanmalarını tavsiye eder.

IV. A. 5. Giriş

Çalışmanın genel koşullarını ve dayandığı zemini verin (örneğin, problemin yapısı ve anlamı). Çalışma veya gözlemlerde test edilen özgün amacı veya araştırma amacını belirtin; araştırmanın amacı soru cümlesiyle vurgulandığı zaman daha belirgin olur. Çalışmanın ana ve ikincil amaçları açıkça belirtilmeli ve önceden belirlenmiş alt grup analizleri aktarılmalıdır. Sadece konuyla ilgili kaynakları kullanın ve sunulan çalışmanın veri veya sonuçlarını bu kaynaklara dahil etmeyin.

IV. A. 6. Yöntemler

Yöntemler bölümü sadece, yazılan çalışmanın planlandığı ve protokolü yapıldığı zaman elde edilen bilgileri içermelidir. Çalışmanın oluşumu sırasında ortaya çıkan bütün bilgiler ise sonuçlar bölümüne aittir.

IV. A. 6. a. Katılımcıların Seçimi ve Tanımlanması

Uygun koşulları, dışlama ölçütleri ve kaynak popülasyonun tanımını; gözlemlerde veya deneyde yer alan katılımcıları açıkça belirtiniz. Araştırmanın amacıyla ilgili yaş ve cinsiyet gibi değişkenlerin konu ile ilgisi her zaman belirgin olmadığından, yazarlar bir çalışma makalesinde bulunan bu değişkenlerin kullanım amacını açıklamalıdır. Örneğin, neden bazı yaş grubundaki deneklerin çalışmaya dahil edildiği veya neden kadınla-

rın çalışma dışında bırakıldığı gibi. Çalışmanın nasıl ve neden böyle bir yöntem kullanılarak yapıldığını belirleyen ana prensipler açık olmalıdır. Yazarlar ırk, etnik köken gibi değişkenleri kullanırken bunları nasıl ölçtüklerini ve ilişkilerini nasıl doğruladıklarını belirtmelidir.

IV. A. 6. b. Teknik Bilgiler

Yöntemleri, cihazları (üretici adını ve adresini parantez içinde belirtiniz) ve yapılan işlemleri, okuyanın sonuçları yorumlamasına yetecek ölçü de detaylı olarak tanımlayınız. İstatistiksel yöntemler de dahil olmak üzere ileri yöntemler için kaynak belirtin; yayımlanmış ve iyi bilinmeyen yöntemlerin kaynaklarını ve kısa tanımlarını yazın; yeni veya bağımsız olarak üzerinde değişiklik yapılmış yöntemleri anlatınız; bunları kullanma nedenlerinizi ve sınırlarını belirtiniz. Jenerik isimleri, dozları, üretici firmaları da içerecek şekilde tüm ilaç ve kimyasalları tanımlayınız.

Değerlendirme makaleleri gönderen yazarlar verilerin yerleştirilmesinde, seçiminde, özetlenmesinde ve sentezlenmesinde kullanılan yöntemleri anlatan bir bölüm düzenlemelidir. Bu yöntemler ayrıca özet bölümünde kısaca yer almalıdır.

IV. A. 6. c. İstatistikler

Konuyu bilen okuyucuların orijinal verilere ulaşım için yeterince detaylı bir biçimde istatistiksel yöntemleri anlatınız. Bulguları mümkün olduğunca ölçün ve beraberinde uygun hata ve belirsizlik paylarını (güven aralıkları gibi) belirtiniz. Sadece etkilerin boyutları hakkındaki önemli bilgileri aktarmada yetersiz kalan istatistiksel hipotez ölçümlerine -p değerleri gibi- güvenmekten kaçınınız. Çalışma tasarımı ve istatistik yöntemlerine kaynaklar vermek (sayfa numaralarını belirterek) mümkün olduğunca standart bir iş haline getirilmelidir. İstatistiksel terimleri, kısaltmaları ve sembollerin çoğunu tanımlayınız. Kullanılan bilgisayar yazılımını (software) belirtiniz.

IV. A. 7. Sonuçlar

Sonuçlarınızı tablo ve görsel malzemelerinizi metnin içinde öne çıkanlar ve en önemlileri öncelikli olacak şekilde belirli bir mantık sırasıyla yazınız.

Tablo ve görsel malzemelerde yer alan verileri metnin içinde tekrarlamayınız, sadece önemli gözlemlerinizi vurgulayın veya özetleyiniz. Bütünleyici bilgiler ve teknik detaylar metnin akışını bozmayan ve ulaşılması mümkün olan ekler bölümünde yer alabilir ya da bunlar derginin sadece elektronik sürümünde yayımlanabilir.

Verileri sonuçlar bölümünde özetlerken rakamsal sonuçları sadece türevsel (örneğin yüzdeler) olarak değil, kesin rakamları belirterek veriniz; bunları analiz ederken kullanılan istatistiksel yöntemi belirtiniz. Tablo ve resimleri yazının tartışmasını açıklamak ve desteklemek için gerekli olanlarla sınırlandırınız. Tablolara alternatif

olarak, üzerinde birçok giriş yapılabilecek türde grafikleri kullanınız; grafikte ve tablolarda verileri yinelemeyiniz. İstatistik bölümünde “rasgele”, “belirgin”, “bağlantılar” ve “örnek” gibi teknik olmayan terimleri kullanmaktan kaçınınız.

Bilimsel olarak uygun olduğu durumlarda, yaş ve cinsiyet gibi değişkenler üzerinden verilerin analizi yapılmalıdır.

IV. A. 8. Tartışma

Çalışmanın ve bundan çıkan sonuçların yeni ve önemli yönlerini vurgulayınız. Giriş ve sonuçlar bölümünde sunulan verileri ve diğer bilgileri yinelemeyiniz. Deneysel çalışmalarda kısaca ana bulguları özetleyerek başlangıç yapmak ve sonra olası mekanizmaları ve açıklamaları incelemek ve diğer benzer çalışmalarla karşılaştırmak, çalışmanın sınırlarını belirtmek, gelecekteki araştırmalar ve klinik uygulamalar için bu bulguların ne anlama geleceğini yorumlamak yararlıdır.

Çalışmanın amaçlarını sonuçlarla ilişkilendiriniz, fakat veriler tarafından yeterince desteklenmeyen, ölçülemeyen durum ve sonuçlardan kaçınınız. Makaleler uygun ekonomik verileri ve analizleri içermiyorsa, ekonomik çıkarlar ve maliyetler üzerinde özellikle yorum yapmaktan kaçınınız. Tamamlanmamış bir çalışma üzerinde hak iddia etmekten kaçınınız. Yeni hipotezleri doğruladıkları zaman belirtiniz ve açıkça yeni olduklarını vurgulayınız.

IV. A. 9. Kaynaklar

IV. A. 9. a. Kaynaklarla İlgili Genel Kurallar

Derleme makalelerinin kaynak olarak gösterilmesi okuyucuları literatürün özüne yeterli bir şekilde yönlendirdiği halde, bu makaleler orijinal çalışmayı her zaman doğru bir biçimde yansıtmazlar. Dolayısıyla okuyuculara mümkün olduğunca orijinal araştırma kaynakları verilmelidir. Diğer yandan, bir konuda aşırı sayıda kaynak gösterilmesi sayfada fazla yer tutacaktır. Artık kaynaklar elektronik sürümlere eklenebildiği ve elektronik literatür taraması okuyucuların yayımlara etkili bir şekilde ulaşmasına izin verdiği için az sayıda anahtar sözcük verilmesi daha uzun bir kaynak listesiyle karşılaşılmaması demektir.

Özetleri kaynak olarak kullanmaktan kaçınınız. Yayına kabul edilmiş fakat henüz yayımlanmamış kaynaklar “baskıda” veya “yakında çıkacak” gibi ifadelerle belirtilmelidir. Bu durumda yazarlar bu makalelerin yayına kabul edildiğini kanıtlayan belgelerle birlikte yazılı bir izin almalıdır. Henüz yayına kabul edilmemiş makalelerden alınan bilgiler kaynağın izni alınarak metinde “yayımlanmamış gözlemler” olarak kullanılmalıdır.

Eğer topluma açık bir kaynaktan alınamayan önemli bir bilgiyi sağlıyorsa “Kişisel Görüşme”yi kaynak ola-

rak göstermekten kaçınınız. Böyle bir iletişim durumunda kişinin adı ve görüşme tarihi metinde parantez içinde verilmelidir. Bilimsel makaleler için, kişisel iletişim kaynağından yazılı izin ve doğrulama alınmalıdır.

Bazı dergiler -hepsi değil- bütün alıntılarının doğruluğunu ve yayımlanmış makalelerde bazen ortaya çıkan kaynak yanlışlarını kontrol ederler. Bu hataları en aza indirmek için yazarlar kaynakları orijinal makaleler ile karşılaştırmalıdır. Yazarlar, eğer geri çekme konusu ile ilgili bir kaynak göstermiyorlarsa, atıf yaptıkları kaynakların geri çekilmiş makalelere ait olmadığını kontrol etmekle yükümlüdür. MEDLINE’da dizinlenen dergilerdeki makaleler için, ICMJE geri çekmeler ile ilgili güvenilir bilgi kaynağı olarak PubMed’i dikkate alır. Yazarlar MEDLINE’da geri çekilen makaleleri şu arama terimi ile tanıyabilirler; kare parantez içindeki pt, yayın tipi (publication type) anlamına gelir: PubMed’de geri çekilmiş yayın [pt] (retracted publication [pt] in pubmed).

IV. A. 9. b. Kaynak Tipi ve Biçimi

Standartlar, büyük oranda NLM tarafından veri tabanları için uygulanan Amerika Ulusal Standartlar Enstitüsü (American National Standards Institute=ANSI) standart stilini temel almaktadır. Yazarlar Ulusal Tıp Kütüphanesinin farklı kaynak tiplerinin kullanımı ile ilgili önerileri konusunda bilgilendirilmek için kütüphanenin web sitesine başvurmalıdır.

Kaynaklar metinde yer aldıkları sırayla numaralandırılmalıdır. Metinde, tablolarda ve resim alt yazılarında kaynakları parantez içinde Arabik numaralarla nitelendiriniz. Sadece tablo veya resim alt yazılarında kullanılan kaynaklar, tablo veya resmin metindeki ilk yer aldığı sıraya uygun olarak numaralandırılmalıdır. Dergi başlıkları, NLM tarafından kütüphanenin web sitesinde belirtilen “MEDLINE için Dizinlenen Dergiler Listesi”nde (List of Journals Index for MEDLINE) kullanılan formata uygun olarak kısaltılmalıdır. Elektronik kaynakların metinde parantez içinde mi yoksa metinden sonra kaynaklarda mı belirtileceği dergiye göre değişir. Yazarların bu konuda çalışmalarını göndermeyi düşündükleri derginin tarzını dikkate almaları gerekir.

IV. A. 10. Tablolar

Tablolar bilgileri öz ve etkili bir biçimde yansıtır. Ayrıca, istenilen nitelikte ve kesinlikte bilgi sağlarlar. Verilerin metinden ziyade tablolarda verilmesi, genellikle metnin kısaltılmasına olanak verir.

Tabloları ayrı bir sayfaya çift boşluklu yazınız veya basınız. Metindeki geçişlerine göre sırasıyla numaralandırınız ve her birine kısa bir başlık veriniz. Tablo içinde yatay ve dikey çizgiler kullanmayınız. Her sütuna kısa veya özet bir başlık veriniz. Yazarlar, açıklayıcı nedenleri başlığa değil dipnotlara koymalıdır. Bütün standart olmayan kısaltmaları dipnotlarda açıklayınız. Dipnotlarda sırasıyla şu sembollerini kullanınız:

*, †, ‡, §, ||, ¶, **, ††, †††

Standart sapma ve standart ortalama hata gibi istatistiksel değişkenlerin ölçülerini tanımlayınız.

Her tablonun metin içinde geçtiğinden emin olunuz.

Yayımlanmış veya yayımlanmamış bir kaynaktan veri kullanıyorsanız, izin alınız ve teşekkür ediniz.

Baskıda çok yer kaplayan yedek verileri içeren ek tabloların, arşivde saklanmak üzere derginin elektronik sürümünde yayımlanması uygun olabilir. Alternatif olarak, bu tablolar okurlara doğrudan yazar tarafından gönderilebilir. Metinde bu durumu belirten bir açıklama yer almalıdır. Tabloları hakemlerin (danışman) de değerlendirilmesi için makale ile birlikte gönderiniz.

IV. A. 11. Resimler (Şekiller)

Şekiller profesyonel olarak çizilmeli, fotoğraflanmalı veya fotoğraf kalitesinde dijital baskı olarak sunulmalıdır. Basıma uygun şekillerin yanı sıra, artık bazı dergiler yazarlardan, derginin web sayfasında yüksek kalitede görüntü veren elektronik bir formattaki (örneğin JPEG veya GIF) dosyalarını istemektedir. Yazarlar, derginin kalite standartlarına uygun olduğundan emin olmak amacıyla, bu dosyaların görüntülerini bir bilgisayar ekranından kontrol etmelidir.

X ışınli filmler, tarama ve diğer tanısai görüntülemelerin yanı sıra, patoloji materyallerinin resimleri veya mikrofotografı için net, parlak, siyah-beyaz veya renkli fotoğraf baskısını -genellikle 127x173 mm (5x7 inç) ölçülerinde-gönderiniz. Bazı dergiler, şekilleri yeniden çizerler. Şekillerdeki harfler, numaralar ve semboller açık ve yayın için boyutları küçültüldüğünde bile kolayca okunabilecek kadar büyük boyutta olmalıdır. Bir çoğu doğrudan slayt sunumu olarak kullanılacağından resimler mümkün olduğunca kendini açıklayan nitelikte olmalıdır. Başlıklar ve detaylı açıklamalar resimlerde değil alt yazılarda yer almalıdır.

Mikrofotografın ölçekleri kendi içlerinde olmalıdır. Fotoğraflarda kullanılan sembol, ok ve harfler zeminle zıtlık oluşturmalıdır.

Tanınması muhtemel olan kişi fotoğraflarına yazılı izin belgesi eklenmelidir.

Şekiller metinde belirttikleri sıraya uygun olarak numaralandırılmalıdır. Eğer daha önce yayımlanmış bir resim kullanılacaksa, resmin kullanılması için telif sahibinden alınan yazılı izin gönderilmeli ve orijinal kaynağa teşekkür edilmelidir. Toplum çıkarı ile ilgili belgeler dışında, yazar veya yayımcı kim olursa olsun yazılı izin istenir.

Renkli resimlerde derginin negatif film, dia-pozitif veya renkli kart baskısı mı istediğinden emin olunmalıdır.

Resim üzerinde belirli bölgeleri işaret eden çizimlerin bulunması editöre reproduksiyonda yardımcı olacaktır. Bazı dergiler, renkli resimleri yazarların ödemesi karşılığında yayımlar.

Yazarlar elektronik formattaki sunum için, derginin “Resimler için Koşullar” bölümüne başvurmalıdır.

IV. A. 12. Resim (Şekil) Alt Yazıları

Resim alt yazılarını ayrı bir sayfadan başlayarak, resimlere karşılık gelen Arabik numaralarla çift boşluklu olarak yazınız. Resmin belirli bölümlerini işaret eden sembol, ok veya harfler kullanıldığında bunları alt yazıda açıklayınız. Resim içindeki ölçeği ve fotoğraftaki boyama yöntemini belirtiniz.

IV. A. 13. Ölçü Birimleri

Uzunluk, yükseklik, ağırlık ve hacim ölçüleri metrik birimler (metre, kilogram ve litre) veya ondalık katları halinde verilmelidir.

Sıcaklıklar santigrad derece olarak yazılmalıdır. Kan basıncı, dergi tarafından özel ölçü birimleri istenmiyorsa civa milimetre (Hg-mm) cinsinde olmalıdır.

Dergiler hematolojik, klinik, kimyasal ve diğer ölçü birimlerinin kullanımında farklılıklar gösterir. Yazarlar derginin “Yazarlara Bilgiler” bölümüne başvurmalıdır. Yazarlar, laboratuvar bilgilerini hem yerel, hem de “Uluslararası Birimler Sistemi”ni (International Systems of Units-SI) kullanarak aktarmalıdır. SI birimleri yaygın olarak kullanılmadığı için, editörler, yazarların alternatif veya SI harici birimler eklemesini isteyebilir. İlaç konsantrasyonları, SI veya kütle birimleri kullanılarak yazılabilir, ancak uygun olduğu yerlerde alternatif birimler parantez içinde verilmelidir.

IV. A. 14. Kısaltmalar ve Semboller

Standart olmayan kısaltmaların kullanımı okuyucular için oldukça kafa karıştırıcı olduğundan, sadece standart kısaltmaları kullanın. Makalenin başlığında kısaltma kullanmaktan kaçının. Eğer kısaltma, standart bir ölçü birimi değilse, kısaltmanın tam açıklaması, metindeki ilk kullanımında verilmelidir.

IV. B. Makalenin Dergiye Gönderilmesi

Giderek artan sayıda dergi, diskette, elektronik posta eklentisi olarak veya derginin web sitesine doğrudan indirilerek gönderilen elektronik sunumları kabul etmektedir. Elektronik sunum, paranın yanı sıra zaman tasarrufu sağlar ve yayın işleminde elektronik ortamda çalışılmasına (örneğin, değerlendirme için gönderildiğinde) izin verir. Yazarlar elektronik ortamda makale gönderirken, özel talimatlar için derginin ‘Yazarlara Bilgiler’ bölümüne başvurmalıdır.

Makalenin basılı bir sürümü sunulacak ise, istenen sayıda makale kopyasını ve şekilleri gönderiniz; bunla-

rın hepsi hakem (danışman) ve yayın değerlendirmesi için gereklidir ve yayın değerlendirmesinde çalışanların bunları çoğaltması beklenmemelidir.

Makaleler, aşağıdaki bilgileri içeren bir üst yazı ile birlikte gönderilmelidir.

- Aynı veya benzer çalışmanın fazla sayıda yayını olarak kabul edilebilecek tüm sunum ve bildirimler hakkında editöre tam bir beyanda bulunmak. Bu tipte olan herhangi bir çalışma, özellikle belirtilmeli ve yeni makalede kaynak olarak gösterilmelidir. Bu çalışmaların kopyaları da, editörün konuyu nasıl ele alacağına karar vermesine yardımcı olması için, makale ile birlikte gönderilmelidir.

- Eğer makalenin içinde veya yazarların gönderdiği formda konu edilmiyorsa, çıkar çatışmasına yol açabilecek finansal veya diğer ilişkilerin beyanı,

- Eğer başka bir formda verilmemiş ise (aşağıya bakınız), makalenin bütün yazarlarca okunduğunun ve onaylandığının, daha önce vurgulanan yazarlık koşullarının yerine getirildiğinin, her yazarın bu makalenin dürüst bir çalışma olduğuna inandığının beyanı,

- Eğer makalenin içinde belirtilmemişse, düzeltmeler konusunda diğer yazarlarla iletişimden ve deneme basısının onaylanmasından sorumlu olan iletişimi yürüten yazarın adı, adresi ve telefon numarası,

Mektup, makalenin tipi veya formatı gibi editöre yardımcı olabilecek ek bilgileri sağlamalıdır. Eğer makale önceden başka bir dergiye gönderilmişse, önceki editör ve hakemlerin (danışman) makale hakkındaki yorumları ile birlikte yazarların bu yorumlara karşı yanıtlarını göndermek veya bildirmek yardımcı olacaktır. Editörler, yazarları bu tipteki önceki yazışmaları sunmak için özendirir ve bu durum değerlendirme işlemini çabuklaştırır.

Artık birçok dergi, sunumun tüm içeriğinin bulunduğu- nu garantileyen sunum öncesi kontrol listesi vermektedir. Bazı dergiler, yazarlardan belirli çalışma tiplerinde kullanılan kontrol listelerini (örneğin, randomize kontrollü deneyleri için CONSORT kontrol listesi) doldurmalarını istemektedir. Yazarlar, derginin bu tip kontrol listesi kullanıp kullanmadığını araştırmalı ve eğer isteniyorsa makale ile birlikte göndermelidir.

Daha önce yayımlanmış olan materyali ve şekilleri çoğaltmak, kimlikleri açığa çıkacak olan insanlarla ilgili bilgileri kullanmak ve katkıda bulunanları teşekkür kısmında belirtmek için alınan izin belgeleri makale ile birlikte gönderilmelidir.

V. Kaynaklar

V. A. Bu Belgede Kullanılan Basılı Kaynaklar

1. Davidoff F for the CSE Task Force on Authorship.

Who's the Author? Problems with Biomedical Authorship, and Some Possible Solutions. *Science Editor*. 2000;23:111-9.

2. Yank V, Rennie D. Disclosure of researcher contributions: a study of original research articles in *The Lancet*. *Ann Intern Med* 1999;130:661-70.

3. Flanagan A, Fontanarosa PB, DeAngelis CD. Authorship for research groups. *JAMA* 2002;288:3166-8.

4. F Godlee, T Jefferson. *Peer Review in Health Sciences*. London: BMJ Books, 1999.

5. World Medical Association Declaration of Helsinki: ethical principles for medical research involving human subjects. *JAMA*. 2000;284:3043-5.

6. Pitkin RM, Branagan MA, Burmeister LF. Accuracy of data in abstracts of published research articles. *JAMA*. 1999;281:1110-1.

V. B. Biyomedikal Dergilerle İlişkili Diğer Bilgi Kaynakları

1. World Association of Medical Editors (WAME) www.WAME.org
2. Council of Science Editors (CSE) www.councilscienceeditors.org
3. European Association of Science Editors (EASE) www.ease.org.uk
4. Cochrane Collaboration www.cochrane.org
5. Committee on Publication Ethics <http://www.publicationethics.org.uk/>

VI. Uluslararası Tıp Dergileri Editörleri Kurulu Hakkında

ICMJE, katılımcıları yıllık olarak toplanan ve "Standartlar" üzerinde yoğunlaşan genel tıp dergileri editörlerinin oluşturduğu bir gruptur. ICMJE, bu belge ile ilgili yorumları ve gündem maddesi önerilerini beklemektedir.

VII. "Biyomedikal Dergilere Gönderilen Makalelerin Uyması Gereken Standartlar"ın Yazarları

Eylül 2008'de yeniden düzenlenen Standartlar'ı onaylayan katılımcı dergi ve kuruluşların ve bunların temsilcilerinin oluşturduğu kurul (ICMJE),

Annals of Internal Medicine, *British Medical Journal*, *Canadian Medical Association Journal*, *Croatian Medical Journal*, *Journal of the American Medical Association*, *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (The Dutch Medical Journal)*, *New England Journal of Medicine*, *New Zealand Medical Journal*, *The Lancet*, *The Medical Journal of Australia*, *Tidsskrift for Den Norske Lægeforening Lægeforening (The Journal of the Norwegian Medical Association)*, *Ugeskrift for Læger (Journal of the Danish Medical Association)*, the U.S. NLM ve

World Association of Medical Editors'den oluşmaktadır.

VIII. Standartlar'ın Kullanımı, Dağıtımı ve Çevirisi

Kullanıcılar bu belgeyi kâr amacı gütmeyen eğitim amaçlı olarak basabilir, kopyalayabilir ve dağıtabilir. ICMJE, bu belgenin kopyalarını saklamamaktadır.

ICMJE ilgili kurumların resmi İngilizce olarak yazılmış belgeye www.ICMJE.org adresinden ulaşmalarını tercih eder. ICMJE, belgenin bu adresin dışındaki web sitelerine gönderilmesini onaylamaz.

ICMJE, belgeyi İngilizceden farklı dillere kar amacı taşımadan çeviren ve bu dillerde basan kuruluşları memnuniyetle onaylar. Buna karşılık ICMJE'nin çeviri yapmak veya belgenin tıpkı-basımına veya çevrilmiş sürümlerine maddi kaynak olma imkânı yoktur. Bu yüzden tüm çeviriler şu ifadeyi açıkça belirtmelidir: "Bu, ICMJE'nin yayımladığı 'Biyomedikal Dergilere Gönderilen Makalelerde Bulunması Gereklili Standartlar'ın (kullanılan dili yazın) tıpkı-basımıdır/çevirisidir. (Kullanılan dilini yazın) bu tıpkı-basımı/çeviriyi (destekleyen kaynağın ismini yazın) desteği ile hazırlamıştır. ICMJE, bu tıpkı-basımın/çevirinin içeriğini ne desteklemekte ne de onaylamaktadır. ICMJE periyodik olarak Standartlar'ı güncellediği için, (tarih yazınız) tarihinde hazırlanan bu tıpkı-basım/çeviri www.ICMJE.org adresinde yayımlanan şu anki resmi sürümü gerçek anlamda temsil etmeyebilir. 'Biyomedikal Dergilere Gönderilen Makalelerde Bulunması Gereklili Standartlar'ın resmi sürümü www.ICMJE.org adresindedir."

'Biyomedikal Dergilere Gönderilen Makalelerde Bulunması Gereklili Standartlar'ın tıpkı-basımı veya çevirisini yapan kişilerin veya kurumların ICMJE'den resmi yazılı izin almasını talep etmiyoruz. Buna karşılık, ICMJE, belgenin sürümlerinin kaydını tutabilmek amacıyla bu kişi veya kuruluşların söz konusu tıpkı-basımı veya çeviriyi ICMJE sekreterliğine göndermelerini rica eder.

IX. Sorular:

Soru göndermeden önce, lütfen www.icmje.org adresindeki 'Sıkça Sorulan Sorular' bölümüne bakınız çünkü web sitesinin bu bölümü en çok yanıt aranan sorulara cevaplar vermektedir.

Standartlar hakkındaki sorular şu adrese gönderilmelidir: Christine Laine, MD, MPH at the ICMJE Secretariat office, American College of Physicians, 190 N. Independence Mall West, Philadelphia, PA 19106-1572, USA. e-mail claine@acponline.org. Lütfen bireysel çalışmalar, dergi tarzları ve politikaları hakkında ICMJE sekreterliğine soru göndermeyiniz. ICMJE, dergi iletişim bilgilerini bireysel olarak arşivlememektedir. Dergiye yayımlanmak amacıyla gönderilen makaleler, ICMJE'ye değil, direkt olarak seçilen dergiye gönderilmelidir.